

č. 10-2016

MESÁČNÍK O FILMOVOM DIAŇÍ NA SLOVENSKU

WWW.FILMSK.SK

film.sk

CENA 1 €

ROZHOVOR

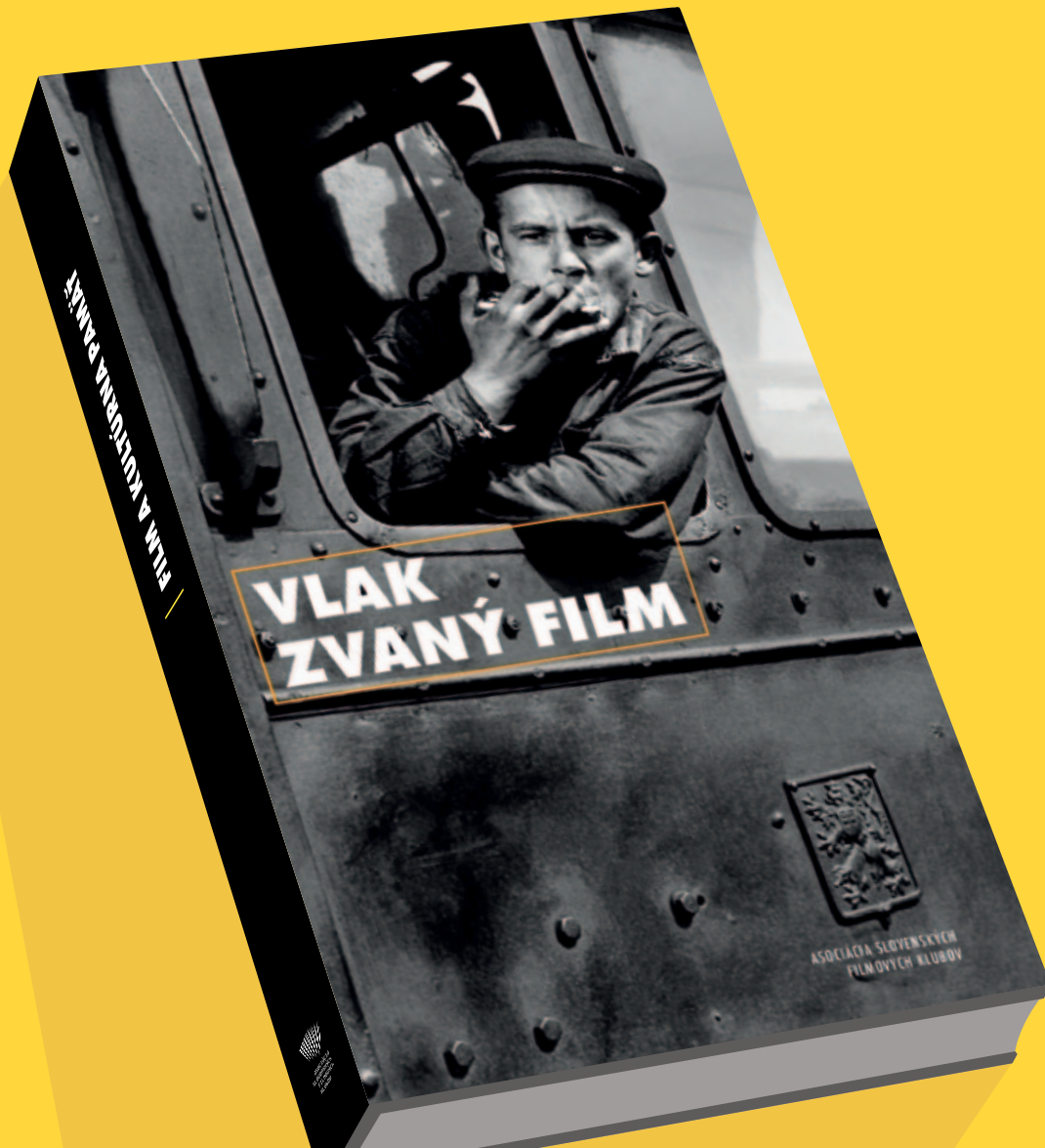
► Martin Kollar

TÉMA

► Filmové titulky
pre nepočujúcich
a audiokomentár
pre nevidiacich

NOVINKY

► Finále ► Pirko
► Tatry, nový príbeh
► Bezva ženská na krku

SLOVENSKÝ
FILMOVÝ ÚSTAV
SLOVAK FILM
INSTITUTE

ASOCIÁCIA
SLOVENSKÝCH
FILMOVÝCH
KLUBOV

VDANIE TEJTO PUBLIKÁCIE FINANČNE PODPORIL AUDIOVIZUÁLNY FOND

WWW.KLAPKA.SK

NA ÚVOD

V októbri sa do kín dostáva zostava slovenských filmov, ktorá hádam ani nemohla byť rozmanitejšia. Tvorivý tandem Palo Korec a Dušan Milko nakrútil dokument *Finále* o niekdajších a súčasných vrcholových futbalistoch, o tom, ako žijú bývalí československí reprezentanti, ktorí sa v roku 1976 stali majstrami Európy, v čom sa ich život líši od života ich vtedajších súperov, nemeckých hráčov, a v čom je iný v porovnaní s tohtoročnými slovenskými účastníkmi ME vo futbale. Ďalšia dvojica tvorcov – Lucia a Petr Kleinovci Svobodovci – uvádza do kín surový príbeh dievčaťa zo sociálnej periférie (*Pirko*), kým minoritná koprodukcija *Bezva ženská na krku* (r. T. Hoffman) pracuje s motívom medziľudských a partnerských vzťahov v rovine divácky ústretovej komédie. A Michal Romeo Dvořák sa dokumentárnu metódou pustil do rozprávania o tatranskom regióne (*Tatry, nový príbeh*).

Do kín sa okrem toho dostáva aj pásmo siedmich častí animovaného seriálu *Mimi & Líza* a v rámci Projektu 100 sa bude premietiť dokument *5 October*. Pri príležitosti svojej distribučnej premiéry by sa mal nachádzať v rubrike Novinky, no rozhodli sme sa inak, pretože film už vo svojom texte reflektoval Pavel Branko (*Film.sk 4/2016*) pri príležitosti uvedenia jeho kratšej, 50-minútovej verzie na 23. Febiofeste a analýza aktuálnej 61-minútovej verzie snímky bola publikovaná pred mesiacom v špeciálnom vydaní *Film.sk* k Projektu 100. V čísle sa však filmu *5 October* venujeme, hovorí o ňom priamo jeho tvorca Martin Kollar v rozhovore na stranách 24 – 27.

Kollar by isto mohol rozprávať aj o svojich skúsenostiach zo zahraničia. V aktuálnom vydaní časopisu vám však prinášame novú rubriku, v ktorej chceme predstavovať špeciálne slovenských tvorcov pôsobiacich vo svete. Oknom do sveta sa na úvod pozrieme očami kameramana Ivana Ábela. Veríme, že jeho pohľad prispeje k rozmanitosti októbrového *Film.sk*.

► Daniel Bernát

MAJE OBLÚBENÉ SLOVENSKÉ FILMY

▪ FOTO: archív V. Vizára

▲ Vlado Vizár, hudobník, architekt

Z pohľadu filmového sveta som bežný a laický divák a konzument. Tým však nechcem povedať, že nemám na filmovú tvorbu a filmové diela svoj názor. Čosi z filmovej problematiky sa na mňa pripelilo už v detstve, keď sme najskôr s otcom a neskôr s bratom Damianom (on sa neskôr stal profesionálnym filmovým a divadelným teoretikom) zachytávali pohyblivé obrázky na filmový materiál kamerou Admira 8 mm a po vyvolaní sme si ich doma premietali. Neskôr na štúdiách architektúry som si overoval svoj zmysel pre kompozíciu, kontrasty, dynamiku a rytmus obrazu, čo je, samozrejme, alfou a omegou pre film, ale inak to v nevšednej veľkej miere platí aj v hudbe!

V pohľade na slovenskú filmovú tvorbu, žiaľ, prekráčim predvojnovú klasiku aj tú z obdobia tesne po vojne. Jánošíkovia – či už ten Siakelov z roku 1921, alebo Fričov z roku 1935, dokonca ani ten Bielikov z roku 1963 – ma nechytli za srdce. Pre mňa boli tie filmy teatrálné, s priveľkým pátosom. Ešteže v roku 1976 prišiel Kúbalov animovaný *Zbojník Jurko!* Ale musím sa priznať, že ako deväťročnému školákovi sa pre mňa stal nezabudnuteľným film a „muzikál“ *Rodná zem* (J. Mach, 1953). Dnes asi najviac uprednostňujem nekonečnou režisérskou fantáziou a tisícorakým filmárskym kumštom nabitú Jakubiskove filmy. Také filmy, ako sú napríklad *Tisícročná včela*, *Perinbaba*, *Sedím na konári a je mi dobre*, môžem pozerat znova a znova – a je mi znova dobre!

Bohužiaľ, ponežnorevolučné roky zničujúco postihli okrem celej slovenskej kultúry (a kultúrnosti) aj slovenskú filmovú tvorbu (napriek verejným utopistickým „sľubom“ súdruha Mečiara), a tak ma toto obdobie – až na výnimky – filmovým dielom nezaujalo. Súčasnú filmovú tvorbu pre televíziu nebudem komentovať. Hoci nie som profesionálny filológ ani špecialista na slovenský jazyk, „ide ma šľak trafiť“, čo všetko nespisovné prejde režisérom slovenských dialógov cez ich jazykové sito! ▲

24

12

14

Jaroslav Hochel,

filmový publicista

Sú to už štyri roky, čo sa v rámci festivalu Jeden svet konala diskusia na tému Hraný dokument?. Prišla v nej reč aj na snímky s rómskou tematikou, ktorých je v našej audiovizuálnej tvorbe neúrekom (dokonca toľko, že im Zuzana Mojžišová o dva roky neskôr venovala samostatnú publikáciu). Jeden z diskutujúcich vtedy zauvažoval aj o jednej z možných príčin, prečo to tak je: Rómovia sú hraví, pri filmovaní ústretoví, radi sa predvádzajú pred kamerou... Zrejme je to pravda, ale zároveň to vo mne vyvolalo otázku, ktorá sa mi odvtedy pri rôznych príležitostiach vkráda do mysle...

Ak nazrieme hoci len do susedného Česka, zbadáme tam napríklad Český sen dvojice Klusák – Remunda, projekt, v ktorom tvorcovia, sledujúc vyššie ciele, oblaflí nielen verejnosť, ale aj kraťákov z reklamnej agentúry, ktorá s plnou vážnosťou pripravovala reklamnú kampaň na neexistujúci hypermarket. O šesť rokov neskôr nakrútil Vít Klusák film *Vše pro dobro světa a Nošovic* o temnej stránke výstavby a fungovania kórejskej automobilky pri jednej českej dedine. Keď potreboval zábery priamo z výroby, predstieral, že robí reportáž o bežnej exkurzii skupiny dôchodcov v továrni. Ešte ďalej zašla odvážna Silvie Dymáková v známom filme *Šmejdi*, v ktorom s použitím skrytej kamery zaznamenala nekalé praktiky pokútnych predajcov predraženého tovaru, ktorí zneužívajú najmä seniorov. A nedávno rozbúrila vody českého dokumentu poslucháč FAMU Jakub Charvát, ktorý v krátkej snímke *Rada nad zlato* otvorene, s obrovskou odvahou poukázal na praktiky „finančných poradcov“ spoločnosti OVB. Spoločnosť sa teraz snaží zamedziť každé jej premietanie, na mladého tvorca podala súdnu žalobu a žiada finančné odškodné.

Pri sledovaní filmov (pars pro toto) o hravej rómskej dvojici obdivujúcej Daru Rolins a Karla Gotta či o svojráznom rómskom kandidátovi na poslanca krajského zastupiteľstva sa u mňa – v porovnaní s výkonom českých dokumentaristov – dostavuje pocit akejsi „cesty ľahšieho odporu“ a objavuje sa už spomínaná otázka: Nejednodušujú si tak trochu naši dokumentaristi využívaním hravých a ústretových Rómov svoju prácu?

Samozrejme, výber témy je predovšetkým osobnou záležitosťou tvorca. Vážim si aj dokumenty, ktoré si vyžadujú starostlivé rešeršovanie a dlhodobú prípravu. Ale chýbajú mi také, ktoré by naozaj ťali do živého. Áno, máme tu odvážnu a niekedy dosť „neučesanú“ Zuzanu Piussi, ktorá si takisto užila fenomén trestného oznámenia, zdá sa, že svojou *Cooltúrou* teraz pichol do osieho hniezda Miro Remo, ale kontroverznejších tém je stále ako šafra- nu. Na čosi, čo by malo rozmer *Šmejdiv* či *Rady nad zlato*, stále iba čakáme. ▲

- 03 **MYSLÍM SI**
- 04–07 **KALENDÁRIUM**
- 08–11 **PREMIÉRY** v kinách
- 12–13 **NOVINKY**: Finále podľa Pala Korca a Dušana Milka
- 14–15 **NOVINKY**: Pírko podľa Lucie a Petra Kleinovcov Svobodovcov
- 16–17 **NOVINKY**: Tatry, nový príbeh podľa Michala Romea Dvořáka
- 18 **NOVINKY**: Bezva ženská na krku podľa Tomáša Hoffmana
- 19–21 **AKTUÁLNE**: Mimi & Liza v kinách / Projekt Dokument na kolesách / Nový cyklus v Kine Lumière – Očami filmových spravodajcov
- 22–23 **SPRÁVY Z FILMOVÉHO DIANIA**
- 24–27 **ROZHOVOR**: Martin Kollar
- 28–29 **TÉMA**: Uvádzanie slovenských filmov s titulkami pre sluchovo a audiokomentárom pre zrakovo postihnutých
- 30–31 **RECENZIA**: Smrteľné historky podľa Jana Bubeníčka
- 32–33 **RECENZIA**: Neon Demon podľa Nicolasa Windinga Refna
- 34–36 **RECENZIA**: Sloboda pod nákladom podľa Pavla Barabáša
- 37 **FILMOVÉ PUBLIKÁCIE**
- 38–39 **DVD NOSIČE / ČO ROBIÁ**
- 40–41 **AKO VZNIKÁ FILM**
- 42 **OHĽASY**: 11. MFF Cinematik
- 43 **OHĽASY**: Dokumentárny cyklus Fetiše televízie
- 44 **AKO ĎALEJ, ABSOLVENT?**
- 45 **SVET SPRAVODAJSKÉHO FILMU**: Týždeň vo filme
- 46 **OKNO DO SVETA**
- 47 **VÝROČIA** / Správy z FILMOVÉHO DIANIA
- 48 **STALO SA ZA 30 DNÍ** / Klapka.sk a Kino Lumière

RECENZIA

Film.sk
Mesačník o filmovom dianí na Slovensku (17. ročník)
Vydavateľ:
Slovenský filmový ústav
Adresa redakcie:
Film.sk / Slovenský filmový ústav
Grösslingová 32 / 811 09 Bratislava
TEL.: 02/57 10 15 25
FAX: 02/52 73 32 14
E-MAIL: film.sk@sfu.sk
Šéfredaktor:
Daniel Bernát
Redakcia:
Zuzana Sotáková
Redakčná rada: Peter Dubecký
generálny riaditeľ SFÚ
Alexandra Strelková
riaditeľka NKC – SFÚ
Marián Brázda
vedúci edičného oddelenia SFÚ
Miroslav Ulman
odborný referent Audiovizuálneho
informačného centra SFÚ
Simona Nótová-Tušerová
tlačová tajomníčka SFÚ
Andrea Biskupičová
vedúca predajne Klapka.sk
Štefan Vraštiak
Jazyková redakcia:
Jaroslav Hochel
Design & grafická úprava:
p & j
Tlač: Dolis, s. r. o.
Uzávierka čísla 10/2016:
27. 9. 2016
Snímka na titulnej strane:
Sloboda pod nákladom – ASFK
Film.sk vychádza s podporou MK SR.
ISSN 1335 – 8286

Názory redakcie sa nemusia zhodovať s názormi prispievateľov.

Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií, grafov vrátane údajov v elektronickej podobe len s predchádzajúcim písomným súhlasom vydavateľa.
© Slovenský filmový ústav

► FILMOVÉ PODUJATIA NA SLOVENSKU

■ BRATISLAVA – A4 – PRIESTOR SÚČASNEJ KULTÚRY

► www.a4.sk

8 / OKTÓBER ► 20.00
V lúčoch slnka (r. V. Manskij)

17 / OKTÓBER ► 20.00
O!PLA Across the Borders 2016
Výber 19 filmov z Festivalu poľskej animácie O!PLA

19 / OKTÓBER ► 20.00
Toto a jeho sestry (r. A. Nanau)

24 / OKTÓBER ► 20.00
Digitál²

Dve filmové eseje, ktoré skúmajú, ako digitálne technológie ovplyvňujú svet umenia a ľudskú pamäť: *#artoffline* (r. M. Correa) a *V limbe* (r. A. Viviani).

■ BRATISLAVA – MESTSKÁ KNÍŽNICA – KLARISKÁ 14

► www.mestskakniznica.sk, http://trnka.biz

17 / OKTÓBER ► 13.30
Kino pre nevidiacich a slabozrakých

Premietanie filmu *Učiteľka* s audiokomentárom. Po projekcii bude nasledovať beseda s režisérom Janom Hřebejkom a predstaviteľkou hlavnej úlohy Zuzanou Mauréry. Podujatie je otvorené širokej verejnosti.

■ TRNAVA – BERLINER DKP

► www.malyberlin.sk

5 / OKTÓBER ► 19.00
Násilie vo videoklipech a vizuálnej kultúre
Prednáška Romana Gajdoša a Jána Blažovského

11 / OKTÓBER ► 19.00
iShorts: Skrátka akcia
Pásmo krátkych filmov

■ KOŠICE – TABAČKA KULTURFABRIK

► www.tabacka.sk

11 / 18 / 25 / OKTÓBER ► 19.00
Zaostrené na... Stanley Kubrick
Premietanie Kubrickových filmov 2001: *Vesmírna*

odysea, Mechanický pomaranč, Osvietenie

■ PREHLIADKY A FESTIVALY NA SLOVENSKU

9 / SEPTEMBER 2016 – 28 / FEBRUÁR 2017
(SLOVENSKO)
PROJEKT 100 – 2016

Spojené štáty lásky (r. T. Wasilewski), *Sedem statočných* (r. J. Sturges), *Mustang* (r. D. Gamze Ergüven), *Cesta do fantázie* (r. H. Mijazaki), *5 October* (r. M. Kollar), *Toto je náš svet* (r. M. Ross), *Oheň na mori* (r. G. Rosi), *Zväčšenina* (r. M. Antonioni), *Skúška dospelosti* (r. C. Mungiu) a *Komorná* (r. Ch. Park). Špeciálne uvedenie bude mať film *Je to len koniec sveta* (r. X. Dolan).
► www.asfk.sk

3 / 5 / 12 / 20 – 21 / OKTÓBER

(SENEC, PARTIZÁNSKE, RIMAVSKÁ SOBOTA, KOŠICE)

MFF Ekotopfilm – Envirofilm

Medzinárodný festival filmov o trvalo udržateľnom rozvoji mieri do regiónov s výberom víťazných filmov a sprievodného programu. ► www.ekotopfilm.sk

4 – 9 / OKTÓBER

(PREŠOV – KINO SCALA, CINEMAX, LIBRESSO, WAVE, CHRISTIANIA)

Pocity Film Fest

Prešovský filmový festival má v programe okrem zahraničných titulov aj viacero slovenských, medzi nimi napríklad *5 October* (r. M. Kollar), *Cooltura* (r. M. Remo), *Para nad riekou* (r. R. Kirchhoff, F. Remunda), *Kým sa skončí táto noc* (r. P. Solan), uskutoční sa aj premiéra snímky *Tam kde padla noc* (r. L. Oravec) či obnovená premiéra študentského filmu *Andyho žena* za účasti herca Borisa Farkaša, režiséra Richarda Staviarskeho a autora predlohy a spoluscenáristu Víta Staviarskeho.
► www.po-city.sk

4 / 10 / OKTÓBER ► 18.00

(BRATISLAVA – FTF VŠMU)

Filmový kabinet PLUS SK

Pokračovanie vzdelávacieho cyklu, tentoraz na tému filmových profesií. Prvé októbrové stretnutie predstaví profesiu režisér hraných a dokumentárnych filmov prostredníctvom rozprávania Juraja Lehotského a projekcie jeho filmu *Slepé lásky*. Druhé októbrové stretnutie sa zameria na profesiu režiséra animovaných filmov, hosťom bude Jakub Kroner a premietne sa jeho celovečerný animovaný projekt *Lokalfilmis*.

► www.aic.sk

7 – 10 / OKTÓBER

(KOŠICE – KASÁRNE KULTURPARK)

Festival čínskych filmov

Chod'te preč, pán Nádor! (r. H. Yan), *Opičí kráľ: Návrat hrdinu* (r. T. Xiaopeng), *Opäť 20* (r. L. Chen), *Mládež* (r. L. Jie), *Tigria hora* (r. T. Hark), *Americký sen v Číne* (r. P. Chan), *Phurba a Tenzin* (r. F. Dongyu)

► www.k13.sk

10 – 14 / OKTÓBER

(BRATISLAVA, PRIEVIDZA, PREŠOV, KOŠICE)

13. Bienále animácie Bratislava

► O medzinárodnom festivale animovaných filmov pre deti čítajte viac na strane 22. ► www.bibiana.sk

13 – 18 / OKTÓBER

(BRATISLAVA – KINO MLADOSŤ, KINO FILM EUROPE, KC DUNAJ, OPEN GALLERY, FTF VŠMU)

17. Jeden svet 2016

Aktuálny ročník medzinárodného festivalu dokumentárnych filmov prinesie viac ako 50 titulov, desiatku diskusií na aktuálne témy a ďalšie sprievodné podujatia.
► www.jedensvet.sk

18 – 21 / OKTÓBER

(ČADCA – KYSUCKÉ KULTÚRNE STREDISKO, DOM KULTÚRY)

19. MFF Etnofilm Čadca

Do medzinárodnej súťaže festivalu, ktorý je zameraný na problematiku etnológie aj sociálnej a kultúrnej antropológie, sa tento rok prihlásilo 145 filmov z 28 krajín. Výberová komisia napokon zaradila do hlavnej súťaže 40 snímok zo 16 krajín. ► www.etnofilm.sk

22 / OKTÓBER

(BRATISLAVA – SATORI STAGE)

Rozdielnosť nás spája

Sila ľudskosti – Nicholas Winton (r. M. Mináč)

► www.internationals.sk

19 – 22 / OKTÓBER

(BRATISLAVA – FTF VŠMU)

20. festival študentských filmov Áčko

► www.festivalacko.sk

24 – 30 / OKTÓBER

(SLOVENSKO – 20 MIEST)

3. Be2can

► O prehliadke festivalových filmov z Benátok, Berlína a Cannes čítajte viac na strane 22. ► www.be2can.eu

► PODUJATIA SLOVENSKEHO FILMU V ZAHRANIČÍ

8 / SEPTEMBER – 1 / DECEMBER

19. FF Cine Europa, Manila, Bagulo, Iloilo, Cebu, Zamboanga, Tacloban, Davao, Leyte, Cagayan De Oro, Palawan (FILIPÍNY)
Stanko (r. R. Boroš)

26 / SEPTEMBER – 1 / OKTÓBER

Týždeň slovenského filmu, Beograd (SRBSKO)

Boxer a smrť (r. P. Solan), *Slnko v sieti* (r. Š. Uher), *Vtáčkovia, siroty a blázni* (r. J. Jakubisko), *Ja milujem, ty miluješ* (r. D. Hanák), *Chodník cez Dunaj* (r. M. Luther), *Wilsonov* (r. T. Mašín), *Ako sa varia dejiny* (r. P. Kerekes)

30 / SEPTEMBER – 9 / OKTÓBER

MFF Reykjavík (ISLAND)

Ja, Olga Hepnarová (r. T. Weinreb, P. Kazda)

► www.riff.is

30 / SEPTEMBER – 9 / OKTÓBER

18. FF Flimmer, Norrköping (ŠVÉDSKO)

Čistič (r. P. Bebjak)

► www.flimmer.nu

3 – 8 / OKTÓBER

Medzinárodný festival animovaného filmu TOFUZI, Batumi (GRUZÍNSKO)

Drobcí (r. V. Raýmanová, M. Struss)

► www.adf.ge

4 – 13 / OKTÓBER

Prehliadka slovenských filmov SK PRES, Lisabon (PORTUGALSKO)

Boxer a smrť (r. P. Solan), *Slnko v sieti* (r. Š. Uher), *Vtáčkovia, siroty a blázni* (r. J. Jakubisko), *Ja milujem, ty miluješ* (r. D. Hanák), *Chodník cez Dunaj* (r. M. Luther), *Všetko čo mám rád* (r. M. Šulík), *Papierové hlavy* (r. D. Hanák), *Sila ľudskosti – Nicholas Winton* (r. M. Mináč), *Slepé lásky* (r. J. Lehotský) a *Pokoj v duši* (r. V. Balko)

► www.cinamateca.pt

5 – 9 / OKTÓBER

24. Filmové babí léto, Bystřice, Trinec, Jablunkov (ČESKO)

Ja, Olga Hepnarová (r. T. Weinreb, P. Kazda)

► www.filmovebabileto.cz

6 – 10 / OKTÓBER

24. MFF Hamptons (USA)

Učiteľka (r. J. Hřebejk)

► <http://hamptonsfilmfest.org>

6 – 15 / OKTÓBER

21. MFF Pusan (JUŽNÁ KÓREA)

Učiteľka (r. J. Hřebejk) ► www.biff.kr

6 – 23 / OKTÓBER

9. CinEast – Central and Eastern European Film Festival, Luxemburg (LUXEMBURSKO)

Všetko čo mám rád (r. M. Šulík), *Jánošík* (r. J. Siakel'), *Ja, Olga Hepnarová* (r. T. Weinreb, P. Kazda), *Teória tигра* (r. R. Bajgar), *5 October* (r. M. Kollar), *Eva Nová* (r. M. Škop), *Červený pavúk* (r. M. Koszalka)

► www.cineast.lu

6 – 30 / OKTÓBER

Prehliadka Slovak Visual, Rio de Janeiro, Cabo Frio, Brazília, Florianopolis, Porto Alegre (BRAZÍLIA)

Čistič (r. P. Bebjak), *Až do mesta Aš* (r. I. Grófová), *Tigre v meste* (r. J. Krasnohorský), *Comeback* (r. M. Remo), *66 sezón* (r. P. Kerekes), *Kým sa skončí táto noc* (r. P. Solan), *Slávnosť v botanickej záhrade* (r. E. Havetta), *Vtáčkovia, siroty a blázni* (r. J. Jakubisko), *Obrazy starého sveta* (r. D. Hanák), *Janko Hraško a bacily* (r. V. Kubal), *Kontakty* (r. J. Havettová), *Dážd-ník* (r. O. Slivka), *Ki-ki-ri-ki* (r. F. Jurišič), *Bábätko v banke* (r. V. Malík)

7 – 9 / OKTÓBER

Český a slovenský filmový festival, Canberra (AUSTRÁLIA)

Drak sa vracia (r. E. Grečner), *Eva Nová* (r. M. Škop), *Sedem zhavraných bratov* (r. A. Nellis)

► www.casffa.com.au, www.iksimafilms.com.au

7 – 16 / OKTÓBER

11. Medzinárodný festival animovaného filmu Anim'est, Bukurešť (RUMUNSKO)

Drobci (r. V. Raýmanová, M. Struss)

► <http://animest.ro>

7 – 16 / OKTÓBER

32. Filmový festival Varšava (POĽSKO)

Súťaž Free Spirit Competition: *Smrteľné historky* (r. J. Bubeníček), sekcia Special Screening: *Učiteľka* (r. J. Hřebejk), sekcia Discoveries: *5 October* (r. M. Kollar)

► <http://wff.pl>

9 – 13 / OKTÓBER

48. Detský filmový a televízny festival Otu Hofmana, Ostrov (ČESKO)

Johankino tajomstvo (r. J. Nvota)

► www.festivalostrov.cz

11 – 21 / OKTÓBER

Film Fest Gent (BELGICKO)

Ja, Olga Hepnarová (r. T. Weinreb, P. Kazda)

► www.filmfestival.be

12 – 15 / OKTÓBER

Medzinárodný festival krátkych filmov Brno 16 (ČESKO)

Strach (r. M. Blaško), pásmo krátkych filmov V umění je síla vo výbere filmovej historičky Evy Filovej: *Slavín* (r. M. Černák), *Duša kameňa* (r. J. Zachar), *Analogie* (r. D. Hanák), *Som prekliaty fotograf* (r. J. Matula), *Maliar* (r. I. Húšťava), *Len lístok poľnej pošty* (r. P. Solan)

► www.brno16.cz

12 – 16 / OKTÓBER

Český a slovenský filmový festival, Sydney (AUSTRÁLIA)

Perinbaba (r. J. Jakubisko), *Ani vo sne!* (r. P. Oukropec), *Očami fotografky* (r. M. Mináč), *Teória tигра* (r. R. Bajgar), *Stanko* (r. R. Boroš), *Rodinný film* (r. O. Omerzu), *Hrana – 4 filmy o Marekovi Brezovskom* (r. P. Lančarič), *Vojtech* (r. V. Csudai). Sekcia krátkych filmov: *Chronos* (r. M. Kazimír), *V rade* (r. K. Kučíková), *Rosso Papavero* (r. M. Smatana), *Kovbojsko* (r. D. Štumpf), *Hviezdny taxík* (r. J. Krumpolec)

► www.casffa.com.au, www.iksimafilms.com.au

14 – 30 / OKTÓBER

Slovenský filmový festival, Tchaj-pej (TAIWAN)

Fontána pre Zuzanu (r. D. Rapoš), *Chodník cez Dunaj* (r. M. Luther), *Krvavá pani* (r. V. Kubal), *Neha* (r. M. Šulík), *Sedím na konári a je mi dobre* (r. J. Jakubisko), *Sladké starosti* (r. J. Herz), *Zbojník Jurko* (r. V. Kubal)

15 – 21 / OKTÓBER

30. festival Cinekid, Amsterdam (HOLANDSKO)

Drobci (r. V. Raýmanová, M. Struss), *Johankino tajomstvo* (r. J. Nvota)

► www.cinekid.nl

15 – 24 / OKTÓBER

32. MFF Haifa (IZRAEL)

Učiteľka (r. J. Hřebejk), *Ja, Olga Hepnarová* (r. T. Weinreb, P. Kazda)

► www.haifaff.co.il

17 – 23 / OKTÓBER

Týždeň slovenského filmu „Slovak film“, Sofia (BULHARSKO)

Prezentácia filmov z kolekcie SK PRESS: *Boxer a smrť* (r. P. Solan), *Slnko v sieti* (r. Š. Uher), *Vtáčkovia, siroty a blázni* (r. J. Jakubisko), *Ja milujem, ty miluješ* (r. D. Hanák), *Chodník cez Dunaj* (r. M. Luther), *Všetko čo mám rád* (r. M. Šulík), *Papierové hlavy* (r. D. Hanák), *Sila ľudskosti – Nicholas Winton* (r. M. Mináč), *Slepé lásky* (r. J. Lehotský), *Pokoj v duši* (r. V. Balko)

20 – 23 / OKTÓBER

Český a slovenský filmový festival, Perth (AUSTRÁLIA)

Očami fotografky (r. M. Mináč), *Teória tигра* (r. R. Bajgar), *Vojtech* (r. V. Csudai), *Chronos* (r. M. Kazimír), *Kovbojsko* (r. D. Štumpf)

► www.casffa.com.au, www.iksimafilms.com.au

20 / OKTÓBER – 2 / NOVEMBER

40. MFF Sao Paulo (BRAZÍLIA)

Ja, Olga Hepnarová (r. T. Weinreb, P. Kazda)

22 – 30 / OKTÓBER

EU Film Festival, Peking (ČÍNA)

Wilsonov (r. T. Mašín)

25 – 30 / OKTÓBER

Medzinárodný festival Anima Mundi, Rio de Janeiro (BRAZÍLIA)

Súťaž celovečerných filmov: *Smrteľné historky* (r. J. Bubeníček), súťaž krátkych filmov pre deti: *Hviezdny taxík* (r. J. Krumpolec), súťaž krátkych filmov: *Superbia* (r. L. Tóth). Nesúťažná sekcia Animation, of course!: *Kovbojsko* (r. D. Štumpf) a *Skáčem* (r. P. Martinka).

► www.animamundi.com.br

25 – 30 / OKTÓBER

20. MFDJ Ji.hlava (ČESKO)

Papierové hlavy (r. D. Hanák), *Diera v hlave* (r. R. Kirchhoff), *5 October* (r. M. Kollar). Sekcia Dielňa Pavla Sýkoru: *Vlado, Marienka, Jojo a starý otec, Spoved', ABCD, Gazda*.

► www.dokument-festival.com

26 – 31 / OKTÓBER

Dni slovenského filmu, Moskva (RUSKO)

Boxer a smrť (r. P. Solan), *Slnko v sieti* (r. Š. Uher), *Vtáčkovia, siroty a blázni* (r. J. Jakubisko), *Ja milujem, ty miluješ* (r. D. Hanák), *Chodník cez Dunaj* (r. M. Luther)

28 – 30 / OKTÓBER

Dni slovenského filmu, Taškent (UZBEKISTAN)

Boxer a smrť (r. P. Solan), *Slnko v sieti* (r. Š. Uher), *Vtáčkovia, siroty a blázni* (r. J. Jakubisko), *Ja milujem, ty miluješ* (r. D. Hanák), *Chodník cez Dunaj* (r. M. Luther)

28 / OKTÓBER – 6 / NOVEMBER

2. Central European Film Festival, Istanbul (TURECKO)

Drak sa vracia (r. E. Grečner), *Medená veža* (r. M. Hollý), krátke filmy: *Fongopolis* (r. J. Kožuch), *Rosso Papavero* (r. M. Smatana), *Záhradníci* (r. M. Fornay), *B moll* (r. Z. Marianková), *Sila príťažlivosti* (r. E. Seke-rešová), *Pandy* (r. M. Vizár), *Half bábka* (r. J. Elsen), *Tutti* (r. M. Jasaň), *Under My Spell* (r. L. Halmová)

28 / OKTÓBER – 6 / NOVEMBER

33. Medzinárodný festival detského filmu Chicago (USA)

Drobci (r. V. Raýmanová, M. Struss), *Hviezdny taxík* (r. J. Krumpolec)

► www.facets.org

(REDAKČIA NEZODPOVEDÁ ZA ZMENY V PROGRAME PODUJATÍ!)

► **Zuzana Sotáková**

PREMIÉRA: 6. 10. 2016

5 October – Projekt 100

(5 October, Slovensko, 2016) DCP 2D + blu-ray, 61 min., MN 15, BEZ SLOV, DOKUMENTÁRNY
RÉŽIA: Martin Kollar **ÚČINKUJÚ:** Ján Kollár, Vladimír Kollár, Barbora Katriňáková, Ján Doboš **DISTRIBÚTOR:** ASFK

Tiché rozprávanie o mužovi, ktorý čaká na dôležitú operáciu. Keď sa dozvie, že mu možno ostáva iba pár mesiacov života, vydá sa na cestu bez cieľa, no s „konečným termínom“, ktorým je 5. október. Ako predfilom bude uvedený animovaný titul *Braček jelenček* (r. Zuzana Žiaková).

► Rozhovor s M. Kollarom čítajte na stranách 24 – 27.

PREMIÉRA: 27. 10. 2016

American Honey

(American Honey, Veľká Británia/USA, 2016) DCP 2D, 163 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, ROAD MOVIE/DRÁMA
RÉŽIA: Andrea Arnold **HRAJÚ:** Sasha Lane, Shia LaBeouf, Riley Keough **DISTRIBÚTOR:** CinemArt SK

Mladá Star sa stará o dvoch mladších súrodencov, matka sa o ňu nezaujíma a otcím zase až príliš. Keď Star naďabí na dodávku plnú rovesníkov, ktorí žijú špecifickú verziu amerického sna, dlho neváha a naskočí do nej. Vydáva sa tak na cestu s outsidermi, ktorí križujú Ameriku.

PREMIÉRA: 20. 10. 2016

Bezva ženská na krku

(Bezva ženská na krku, Česko/Slovensko, 2016) DCP 2D, 97 min., MP 12, KOMÉDIA
RÉŽIA: Tomáš Hoffman **HRAJÚ:** Ondřej Vetchý, Petra Hřebičková, Václav Postránecký, Miroslav Táborský **DISTRIBÚTOR:** CinemArt SK

Eliška je milujúcou manželkou bohatého Pavla, lenže na prahu štyridsiaty ju zaskočí rozvod. Rozhodne sa pre nový štart ako dedinská učiteľka, ubytujú ju však u mrzutého hrobára Božička, ktorý má so ženami zlé skúsenosti. A Eliška za ním v odpore k opačnému pohlaviu nezaostáva.

► O filme čítajte viac na strane 18.

PREMIÉRA: 6. 10. 2016

Deväť životov pána Fúzika

(Nine Lives, USA/Francúzsko, 2016) DCP 2D, 87 min., MP, SLOVENSKÝ DABING, RODINNÁ KOMÉDIA
RÉŽIA: Barry Sonnenfeld **HRAJÚ:** Jennifer Garner, Robbie Amell, Kevin Spacey, Christopher Walken **DISTRIBÚTOR:** Magic Box Slovakia

Úspešný miliardár Tom Brand je pre svoje ambície ochotný obetovať všetko vrátane lásky svojich blízkych. Rodinu si veľmi neváža, no keď má jeho dcéra narodeniny, ide jej kúpiť vytúžený kocúra. Cestou na oslavu však havaruje, a kým jeho telo leží v kóme, myslou sa ocitá v tele kocúra. Má týždeň na to, aby svojej rodine dokázal, že ju miluje, inak ostane kocúrom navždy.

PREMIÉRA: 20. 10. 2016

Deviaty život Louisa Draxa

(The 9th Life of Louis Drax, Kanada/Veľká Británia/USA, 2016) DCP 2D + blu-ray + DVD, 108 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, MYSTERIÓZNY TRILER
RÉŽIA: Alexandre Aja **HRAJÚ:** Jamie Dornan, Sarah Gadon, Aaron Paul, Barbara Hershey, Molly Parker, Oliver Platt **DISTRIBÚTOR:** Magic Box Slovakia

Deväťročný Louis Drax akoby zázračkom prežije takmer smrteľný pád. Psychológ Allan Pascal sa snaží odkryť podivné okolnosti jeho nehody. Zároveň čelí zvláštnym a temným náhodám, ktoré sužujú jeho život. Čím ďalej, tým viac je vtáhaný do spleti záhad na hranici reality a fantázie.

PREMIÉRA: 6. 10. 2016

Dievča vo vlaku

(The Girl on the Train, USA, 2016) DCP 2D, 105 min., MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY/MAĎARSKÝ DABING, TRILER
RÉŽIA: Tate Taylor **HRAJÚ:** Emily Blunt, Rebecca Ferguson, Haley Bennett, Justin Theroux, Luke Evans **DISTRIBÚTOR:** Forum Film

Rachel Watson cestuje každý deň do práce vlakom okolo domu, v ktorom kedysi bývala a teraz v ňom žije jej exmanžel s novou manželkou. O pár domov ďalej vída iný manželský pár a postupne si ho obľúbi. Zdá sa jej, že majú dokonalý život, ale jedného dňa sa stane svedkom niečoho znepokojivého.

PREMIÉRA: 27. 10. 2016

Finále

(Finále, Slovensko, 2016) DCP 2D, 70 min., MN 15, ŠPORTOVÝ/DOKUMENTÁRNY
RÉŽIA: Palo Korec, Dušan Milko **ÚČINKUJÚ:** Ivo Viktor, Koloman Gögh, Jozef Čapkovič, Anton Ondruš, Ján Pivarník, Antonín Panenka, Jozef Móder, Karol Dobiáš, Zdeněk Nehoda, Ján Švehlík **DISTRIBÚTOR:** Continental film

Pred štyridsiatimi rokmi sa Československo stalo majstrom Európy vo futbale. Čo sa stalo so strojcami tohto úspechu? Ako dnes žijú a ako sa darí ich súperom z Nemecka? O tom rozpráva dokument *Finále*, ktorý zároveň prezentuje hviezdy slovenského futbalu z tohtoročných majstrovstiev. ► O filme čítajte viac na stranách 12 – 13.

PREMIÉRA: 13. 10. 2016

Inferno

(Inferno, USA, 2016) DCP 2D, 121 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, TRILER
RÉŽIA: Ron Howard **HRAJÚ:** Tom Hanks, Felicity Jones, Ben Foster, Irrfan Khan **DISTRIBÚTOR:** Itafilm

Ďalší snímovaný príbeh populárnej knižnej série Dana Browna priniesie na plátna kín profesora Roberta Langdona, ktorý sa zobudí na nemocničnom lôžku vo Florencii a nepamätá si nič, čo sa odohralo v posledných dňoch. Jeho život je v ohrození a všetko závisí od toho, či dokáže rozlúštiť najťažšiu hádanku svojej kariéry.

PREMIÉRA: 13. 10. 2016

Inštalatér

(Inštalatér z Tuchlovic, Česko, 2016) DCP 2D, 85 min., MP 12, KOMÉDIA/RODINNÝ
RÉŽIA: Tomáš Vorel **HRAJÚ:** Jakub Kohák, Eva Holubová, Petra Špalková, Filip Blažek, Jan Budař, Petr Čtvrtníček, Tomáš Matonoša, Barbora Poláková, Gabriela Heclová, Lucie Polišínská **DISTRIBÚTOR:** Continental film

Komédia o mužovi, ktorý dokáže opraviť všetko, len vlastný život nie. Svoji rázny štyridsaťročný inštalatér Luboš Cafourek z dediny Tuchlovic je zručný a poctivý, na všetko má vtipnú odpoveď, ale za prácu si nevie vyptáť poriadne peniaze, a čo zarobí, minie na jedlo pre túlavé mačky alebo na stávk. A jeho milostný život je katastrofa.

PREMIÉRA: 20. 10. 2016

Jack Reacher: Nevracaj sa

(Jack Reacher: Never Go Back, USA, 2016) DCP 2D, 116 min., MP 12, SLOVENSKÉ TITULKY, AKČNÝ/DRÁMA
RÉŽIA: Edward Zwick **HRAJÚ:** Tom Cruise, Cobie Smulders **DISTRIBÚTOR:** CinemArt SK

Bývalý vojenský vyšetrovateľ Jack Reacher prichádza na vojenskú základňu, kde kedysi pôsobil, a na jeho veľké prekvapenie ho obvinia z vraždy, ktorá sa tam stala pred mnohými rokmi. Aby dokázal svoju nevinu, pustí sa do vlastného vyšetrovania.

PREMIÉRA: 6. 10. 2016

Kiki: Podme na to!

(Kiki, el amor se hace, Španielsko, 2016) DCP 2D, 102 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, EROTICKÁ KOMÉDIA
RÉŽIA: Paco León **HRAJÚ:** Luis Bermejo, Natalia de Molina, Álex García, Alexandra Jiménez **DISTRIBÚTOR:** Continental film

Film o sexe a láske rozpráva päť príbehov. Ich protagonisti skúmajú rozmanité stránky sexuality, svoje úchytky, túžby, zdroje pôžitku, aby našli cestu k šťastnému partnerskému životu.

PREMIÉRA: 6. 10. 2016

Kubo a kúzelný meč

(Kubo and the Two Strings, USA, 2016) DCP 2D + DCP 3D, 101 min., MP, SLOVENSKÝ DABING, ANIMOVANÝ/DOBRODRUŽNÝ
RÉŽIA: Travis Knight **V SLOVENSKOM ZNENÍ:** Richard Labuda, Helena Krajčiová, Filip Tůma, Petra Polnišová, Miroslav Trnavský, Zuzana Kronerová, František Kovár, Dušan Szabo, Adriana Vozárová **DISTRIBÚTOR:** CinemArt SK

Kubo je úplne normálny tínedžer, ktorý žije obyčajným životom v rodnej dedine. Jedného dňa mu na dvere zaklopú temní démoni zo záhrobia, ktorých dokáže zahnať len Kubova mimoriadna odvaha a kompletná magická výzbroj jeho otca, o ktorom Kubo zistí, že býval legendárnym samurajom.

PREMIÉRA: 3. 9. 2016

Mimi & Líza

(*Mimi & Líza*, Slovensko, 2014) DCP 2D, 46 min., MP, ANIMOVANÝ SERIÁL PRE DETI S KOMEDIÁLNymi A DOBRODRUŽNými PRVKAMI

RÉŽIA: Katarína Kerekesová
ÚČINKUJÚ: Ema Mercová, Grétko Fedora Homzová **DISTRIBÚTOR:** Art4

Nesmelá nevidomá Mimi spolu so svojou neposednou a bláznivou kamarátkou Lízou objavujú život svojich susedov v dome a absolvujú rôzne fantastické dobrodružstvá.

► O filme čítajte viac na strane 19.

PREMIÉRA: 22. 9. 2016

Neon Demon

(*The Neon Demon*, Francúzsko/USA/Dánsko, 2016) DCP 2D + blu-ray + DVD, 117 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, HOROR/DRÁMA

RÉŽIA: Nicolas Winding Refn **HRAJÚ:** Christina Hendricks, Keanu Reeves, Jena Malone, Elle Fanning, Abbey Lee, Desmond Harrington **DISTRIBÚTOR:** Film Europe Media Company

Jesse je nielen mladá a krásna, ale má v sebe aj tajomnú esenciu, ktorá ju vyčleňuje zo zástupu dokonalých modeliek. Neónový pulz večierok a sektárska atmosféra fotografických seáns ju začínajú natoľko pohlcovať, že prehlíada varovné signály – prostredie plné odleskov a luxusného pozlátka totiž ukrýva zlo.

► Recenziu filmu čítajte na stranách 32 – 33.

PREMIÉRA: 20. 10. 2016

Oheň na mori – Projekt 100

(*Fuocoammare*, Taliansko/Francúzsko, 2016) DCP 2D + blu-ray + DVD, 108 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, DOKUMENTÁRNY

RÉŽIA: Gianfranco Rosi **DISTRIBÚTOR:** ASFK
Dvanásťročný Samuel žije na ostrove Lampedusa v Stredozemnom mori. Už roky je tento ostrov prechodnou stanicou utečencov z Afriky. Stal sa metaforou nádeje a utrpenia tisícok emigrantov. Obyvatelia ostrova sú tak v tesnom susedstve najväčšej humanitárnej katastrofy našej doby. Ako predfilm bude uvedená maďarsko-česko-slovenská animovaná snímka *Superbia* (r. Luca Tóth).

PREMIÉRA: 27. 10. 2016

Toni Erdmann

(*Toni Erdmann*, Nemecko, 2016) DCP 2D + blu-ray + DVD, 163 min., MN 15, ČESKÉ TITULKY, KOMÉDIA, DRÁMA

RÉŽIA: Maren Ade
HRAJÚ: Peter Simonischek, Sandra Hüller, Michael Wittenborn, Thomas Loib **DISTRIBÚTOR:** Film Europe Media Company

Keď osamelému Winfriedovi zomrie verný pes, rozhodne sa venovať pozornosť svojej odcudzenej a zaneprázdnenej dcére Ines, ktorá pracuje v Rumunsku. Prvá návšteva dopadne katastrofálne, a tak Winfried mení stratégiu – začne sa vydávať za nemeckého ambasádora a životného kouča Toniho Erdmanna.

PREMIÉRA: 13. 10. 2016

Toto je náš svet – Projekt 100

(*Captain Fantastic*, USA, 2016) DCP 2D + MP4 + DVD, 118 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Matt Ross **HRAJÚ:** Viggo Mortensen, George MacKay, Samantha Isler, Nicholas Hamilton, Frank Langella **DISTRIBÚTOR:** ASFK

V lesoch na severozápade USA žije Ben, ktorý v divočine oddane vychováva svojich šesť detí. Následkom nečakaných tragických udalostí je nútený spolu s nimi opustiť ich alternatívny svet a vydať sa do toho skutočného. Dostáva sa tak do konfrontácie s bežnou realitou a s otázkou, čo znamená byť rodičom.

PREMIÉRA: 27. 10. 2016

Účtovník

(*The Accountant*, USA, 2016) DCP 2D, 128 min., MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY, KRIMINÁLNA DRÁMA/TRILER

RÉŽIA: Gavin O'Connor **HRAJÚ:** Ben Affleck, Anna Kendrick, Jon Bernthal, J. K. Simmons, Michael Beasley **DISTRIBÚTOR:** Continental film

Matematický génus Christian Wolff pracuje ako nezávislý účtovník pre najnebezpečnejšie zločinecké organizácie sveta. Keď mu začne dýchať na krk oddelenie pre boj s organizovaným zločinom, prijme legálneho klienta – etablovanú spoločnosť, v ktorej účtovníčka zistila nezrovnalosti vo výške milión dolárov. Ako sa Christian dostáva k odhaleniu pravdy, v jeho okolí stúpa počet mŕtvych.

PREMIÉRA: 13. 10. 2016

Operácia Anthropoid

(*Anthropoid*, Veľká Británia/Česko/Francúzsko, 2016) DCP 2D, 120 min., MN 15, SLOVENSKÉ TITULKY, VOJNOVÝ, HISTORICKÝ, TRILER

RÉŽIA: Sean Ellis **HRAJÚ:** Cillian Murphy, Jamie Dornan, Charlotte Le Bon, Aňa Geislerová, Toby Jones, Harry Lloyd, Alena Mihulová, Sam Keeley, Jan Budař **DISTRIBÚTOR:** Saturn Entertainment

Filmové spracovanie udalostí z česko-slovenských dejín spojených s atentátom na jedného z najvýznamnejších mužov tretej ríše Reinharda Heydricha. Hlavní aktéri operácie, výsadkári Jozef Gabčík a Jan Kubiš z československého zahraničného odboja, musia nájsť spôsob, ako akciu úspešne zrealizovať.

PREMIÉRA: 6. 10. 2016

Pirko

(*Pirko*, Slovensko/Česko, 2016) DCP 2D, 92 min., MN 15, DRÁMA

RÉŽIA: Lucia Klein Svoboda, Petr Klein Svoboda
HRAJÚ: Dominika Zeleníková, Tibor Kotlár, Viktória Šuplatová, Martin Finger, Tamás Gál **DISTRIBÚTOR:** Bontonfilm

Martina alias Shakira vyrástla v detstvom domove. Deň jej osemnástych narodenín je pre ňu vstupenkou do vysnívaného sveta. Jej láska z domova Roman ju v Prahe zatiadne do svojráznej partičky a predá pasákom. Martina nie je pre neho viac ako perspektívny zdroj príjmu a podľa toho s ňou aj zaobchádza.

► O filme čítajte viac na stranách 14 – 15.

PREMIÉRA: 27. 9. 2016

Tatry, nový príbeh

(*Tatry, nový príbeh*, Slovensko, 2016) DCP 2D, 61 min., MP 12, DOBRODRUŽNO-ZÁŽITKOVÝ FILM

RÉŽIA: Michal Romeo Dvořák
DISTRIBÚTOR: Itafilm

Film divákov prevedie jedným rokom vo Vysokých Tatrách prostredníctvom atraktívnych záberov krajiny, ukážok športových a turistických podujatí aj rozprávania troch protagonistov. Každý z nich pritom vníma hory a ich genia loci rozdielne.

► O filme čítajte viac na stranách 16 – 17.

PREMIÉRA: 13. 10. 2016

Zilionári

(*Masterminds*, USA, 2016) DCP 2D, 94 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY/MAĎARSKÝ DABING, AKČNÁ KOMÉDIA

RÉŽIA: Jared Hess **HRAJÚ:** Kristen Wiig, Zach Galifianakis, Ken Marino, Owen Wilson, Jason Sudeikis, Mary Elizabeth Ellis **DISTRIBÚTOR:** Forum Film

Vojnový veterán, ktorý pracuje ako nočný strážnik vo firme na výrobu obrnených vozidiel, zorganizuje jednu z najväčších bankových lúpeží v amerických dejinách. Členovia jeho tímu ho však podvedú a nechajú napospas osudu v Mexiku, odkiaľ musí s plánom pomsty utekať pred zákonom.

PREMIÉRA: 27. 10. 2016

Zväčšenina – Projekt 100

(*Blow-Up*, Veľká Británia/Taliansko/USA, 1966) DCP 2D + DVD, 111 min., MP 12, ČESKÉ TITULKY, DRÁMA

RÉŽIA: Michelangelo Antonioni
HRAJÚ: David Hemmings, Vanessa Redgrave, Sarah Miles, John Castle, Peter Bowles, Jane Birkin **DISTRIBÚTOR:** ASFK

Divácky najúspešnejší Antonionioho film. Napriek atraktivite námetu, zahŕňajúceho atmosféru pop-artu, drogovej kultúry i voľných sexuálnych vzťahov, ide o svojbytný psychologickú štúdiu moderného človeka s jeho vnútornou neistotou a zmätenosťou. Antonioni rozpráva záhadný a vzrušujúci príbeh jedného dňa v živote londýnskeho fotografa Thomasa.

FOTO: S PRO ALFA SK

Finále je na dosah. V kinosálach

► Daniel Bernát

Pred štyridsiatimi rokmi sa Československo stalo v Belehrade majstrom Európy vo futbale. A tento rok sa podarilo dostať na európsky šampionát aj slovenskému tímu. Ako sa za ten čas zmenilo prostredie tohto populárneho športu? Ako dnes žijú niekdajší československí majstri a ako súčasné hviezdy slovenského futbalu? Aj na to sa pozreli tvorcovia dokumentárneho filmu *Finále*, ktorý v októbri vstupuje do slovenských kín.

„Film je o našej viere, že aj našinec sa môže dotknúť hviezd. To je také patetické, ale v niečom pravdivé vyjadrenie. Belehradskí hrdinovia nám totiž za komunizmu ukázali, že je to naozaj možné. A ako mladí chlapi sme to prežívali veľmi intenzívne, preto sme sa teraz rozhodli natočiť film *Finále*,“ hovorí jeden z režisérov snímky Palo Korec a pokračuje: „Chlieb a hry, to je to najdôležitejšie, čo ponúka každý spoločenský systém svojim občanom, aby sa nebúrili, nefrflali a nerevoltovali. A z týchto hier vyrastajú víťazi, hrdinovia, hviezdy, ktoré národ obdivuje, zbožňuje, o ktorých diskutuje a sníva, pričom zabúda na každodennú realitu. Aj my sme mali a máme takýchto hrdinov. A náš projekt rozpráva o týchto zabudnutých, ale aj práve žiarivých hviezdach – súčasných futbalových hrdinoch,

ktorí sú tým starým v niečom podobní, ale zároveň strašne vzdialení.“ Palo Korec mal vlni v kinách esejistickú *Čakáreň* a pred tromi rokmi sa premietal jeho celovečerný dokument *Exponáty alebo Príbehy z kaštieľa*. Na aktuálnom *Finále* režíroje spolupracoval s Dušanom Milkom.

Korec vysvetľuje, že si pri tvorbe snímky nezvolil nostalgicko-reportážnu optiku, ale sústredil sa na širšie spoločenské, historické a ekonomické súvislosti. Film podľa neho nie je zložený len zo žurnalistických odpovedí bývalých aj súčasných hviezd slovenského futbalu a ich spomínaní na zážitky. „Pokúsili sme sa o konfrontáciu vtedajšieho a súčasného spôsobu života a myslenia. A zobrazením dnešného života najlepších futbalistov Európy roku 1976, ktorí prežívali svoje bohatierske roky úplne

ináč než dnešní hrdinovia, sme sa pokúsili rozšíriť tému nášho filmu o časový rozmer. Čas, ktorý poznamenal našich hrdinov, hrá dôležitú úlohu. Je to vlastne aj film o starnutí, o hľadaní spôsobu, ako prežiť jeseň života, aj o sumarizovaní športovo úspešného života,“ ozrejmjuje Palo Korec a vzápätí dodáva, že snahou bolo, aby nevznikol film smutný a ťaživý, ale hravý a optimistický. „Niektorí z majstrov Európy 1976 sa cítia poškodení, iní iba s úsmevom spomínajú na svoju mladosť. Každý podľa svojho naturelu, charakterových daností, ktoré ich ovplyvňovali tak, ako vtedajšia spoločenská situácia a ubiehajúci čas – na vyjadrenie tohto času používame množstvo archívnych materiálov. Je to film o úspechoch aj o sklamaníach, za ktoré si protagonisti šťastí môžu sami, hoci do určitej miery to ovplyvniť nemohli. Ale žijú a spomínajú, zatiaľ čo mladí súčasní reprezentanti existujú v inom, jagavom a bohatom svete.“

Ak tvorcovia *Finále* konfrontujú rozličné obdobia a generácie, v čom objavili najväčšie kontrasty? Korec hovorí, že vo všetkom, od spôsobu života a myslenia cez možnosti, aké boli k dispozícii kedysi a dnes, až po bohatstvo a chudobu. „Je to vlastne kontrast dvoch rozdielnych svetov a spoločensko-politic-

kých systémov. Ale tieto kontrasty prinášajú aj úsmevné situácie, ktoré ich ostrú hranu otupujú.“

Nakrúcanie dokumentárneho filmu *Finále* prebiehalo na mnohých miestach sveta, od Istanbulu po Bordeaux, od Prahy cez Ženevu až po Neapol. Tvorcovia nakrúcali s Jurajom Kuckom, Martinom Škrtelom, Marekom Hamšíkom v ich prechodných domovoch a na tohtoročných majstrovstvách Európy aj s kompletnou víťaznou jedenástkou z Belehradu (sú to Ivo Viktor, Koloman Gögh, Jozef Čapkovič, Anton Ondruš, Ján Pivarník, Antonín Panenka, Jozef Móder, Karol Dobiáš, Zdeněk Nehoda, Ján Švehlík, Marián Masný), ktorá stojí v jadre rozprávaní. Do filmu sa podarilo dostať aj nemecké futbalové hviezdy. Bolo to práve nemecké mužstvo, s ktorým odohrali československí futbalisti finálový zápas na ME 1976.

Športový dokument *Finále* vstúpi do slovenských kín 27. októbra. Čím môže byť podľa Korca divácky atraktívny? „Práve tou konfrontáciou mladých so starými a predovšetkým pre mladšiu časť publika pohľadom do zákulisia, ako žijú dnešné futbalové hviezdy, hoci film nie je primárne o tom. Dúfame, že pritiahne do kín aj všetkých futbalových fanúšikov a ich priateľov.“ ▲

Finále (r. Palo Korec, Dušan Milko, Slovensko, 2016)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 283 450 eur (podpora z Audiovizuálneho fondu: 31 000 eur, podpora z RTVS: 100 000 eur) – uvedené sumy sú bez DPH
• POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSÝCH KINÁCH: Film sa bude uvádzať na DCP nosičoch.

Režiséri filmu Dušan Milko (vľavo) a Palo Korec pri práci. FOTO: S PRO ALFA SK

FOTO: Goodmind

O tvrdom živote bez poetizovania

► Zuzana Sotáková

„Tie deti sú ako pierko vo vetre. Kam ich fúknete, tam letia. Nemajú stabilnú zem, nemajú záchytný bod.“ V októbri prichádza do slovenských kín nový slovensko-český film *Pirko* režisárskej dvojice Lucia a Petr Kleinovci Svobodovci. Spoločensky aktuálnu drámu uviedol 16. septembra v slovenskej premiére 11. MFF Cinematik v Piešťanoch.

Príbeh, aký sa ťažko spracúva. Príbeh, ktorý ani zďaleka nie je ojedinelý. Príbeh, aký sa odohráva s naším vedomím, ale bez nášho bezprostredného svedectva. Nová filmová dráma *Pirko* prináša na plátna osudy Martiny alias Shakiry, ktorá sa po dovŕšení osemnástich rokov dostáva z detského domova na východe Slovenska do sveta. Slobodná, s pár eurami v obálke a s amuletom pre šťastie sa vydáva rovno do Prahy za svojou tínedžerskou láskou Romanom. Prvé šťastné chvíle však rýchlo a nečakane vystrieda pád na samé dno. Za filmom, ktorý je nakrútený autenticky a drsne, sa ukrýva mozaika viacerých skutočných osudov zneužívaných dievčat, detí z detských domovov a drogovu závislých. „Ja o tom nedokážem mlčať. Viem, že sú o tejto téme rôzne snímky, ale vždy sú zmäčkovévané

alebo zobrazené nejakým kultivovaným spôsobom. My sme mali potrebu ukázať to v čo najreálnejšom svetle. Tie verejné domy alebo byty, kde sa prostituuje, naozaj existujú a takto nejako aj vyzerajú,“ načala diskusiu po festivalovej premiére *Pirka* Lucia Klein Svoboda, ktorá napísala scenár filmu, režirovala ho, produkovala a zahrala si v ňom aj jednu z postáv – biologickú matku Martiny. Na snímke pracovala päť rokov, ale tejto problematike sa venuje už dvanásť rokov. Navštevuje detské domovy, reedukačné centrá, pozná pražských pasákov aj ich dievčatá, vnikla do prostredia verejných domov. „Keď sa dlho pohybuje v tejto komunite, tak sa vám zdajú normálne veci, ktoré normálne nie sú. Čiže určite mám hranicu posunutú ďalej ako bežný divák. Ale mňa veľmi iritujú filmy, ktoré

túto tému poetizujú,“ uviedla na margo drsných scén vrátane brutálnych bitiek či surových znásilnení, ktoré divák uvidí bez príkras a zlahčovania.

Hlavnej úlohy sa zhostila Dominika Zeleníková, ktorú si tvorcovia vybrali ešte skôr, než sa zviditeľnila v rozprávke *Johankino tajomstvo* či seriáli *Divoké kone*. „Najprv sme mali na postavu Martiny inú herečku, teda vlastne neherečku. Tá nám však vypadla desať dní pred nakrúcaním, keď už bolo všetko pripravené. Zavolali sme teda na VŠMU, aby nám poslali študentky na kasting. Potom som však počula, že im v škole povedali, že podľa scenára ide o porno, a tak prišla na kasting iba Dominika,“ osvetlila výber hlavnej protagonistky Lucia Klein Svoboda. Vo filme sa okrem nej objaví viacero talentovaných, no verejnosti menej známych hercov. „Boli sme všade. Vystriedali sme niekoľko kastingových agentúr, robili sme kasting aj na vlastnú päsť. Strávil sme tým veľa času a myslím si, že to niečo prinieslo,“ doplnil Petr Klein Svoboda, ktorý sa takisto podpísal pod réžiu a produkciu snímky. „Čo sa týka predobrazov mojej postavy, zoznámaval som sa s bezdomovcami, s ľuďmi v ubytovniach, na záchytkách pre narkomanov, takže som čerpal inšpiráciu z reálneho života,“ povedal na premiére Tibor Kotlár, ktorý stvárnil postavu Romana. Okrem neho si v *Pirku* zahrali aj Viktória Šuplatová, Martin Finger, Tamás Gál, Boleslav Polívka, Jan Plouhar, Štěpán Kozub či Juraj Igonda.

„Chceli sme sa vyhnúť tomu, aby nám vo filme hráli tieto hlavné a náročné postavy neherci. Mne sa nepáči, keď sa zneužívajú ľudia, ktorí majú naozaj problém. Tie deti či tínedžeri pochádzajú zo sociálne slabších rodín, nedostáva sa im dôstojného správania, sú ako rozbité vázy. Sebačúť už majú tak v keli, že by som ich nedokázala zneužiť, aby hrali vo filme. Myslím si, že si zaslúžia iný prístup a šancu,“ ozrejmila režisérka výber hercov. Filmovú hudbu zložila Ľubica Malachovská-Čekovská, o dramaturgiu sa postaral Marek Epstein a kameru sa zhostil Asen Šopov.

Snímka sa nakrúcala 28 dní v septembri až novembri 2015 na Slovensku a v Česku. Vizualne sa tvorcovia inšpirovali kinematografiou 70. rokov a film nakrútili vo formáte cinemascope. „Mám rada filmy z tohto obdobia a páčia sa mi sférické sklá, hĺbky. Z tejto stránky sme trochu uleteli a to nás bavilo. Aj color grading sme si robili sami, bez kameramana,“ priblížila Lucia Klein Svoboda, podľa ktorej by film mohol prispieť k spoločenskej debáte a vyvinúť tlak na kompetentných, ktorí sú za deti z detských domovov a reedukačných centier zodpovední.

Drámu *Pirko* uvidia aj diváci v zahraničí, napríklad v novembri ho uvedie festival Black Nights v Tallinne. ▲

Pirko (*Pirko*, Lucia a Petr Kleinovci Svobodovci, Slovensko/Česko, 2016)

▪ CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 564 000 eur (podpora z Audiovizuálneho fondu: 16 000 eur)

▪ POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: Film bude uvádzaný na DCP nosičoch.

Dominika Zeleníková (vľavo) a Lucia Klein Svoboda, ktorá film aj spolurežirovala. ■ FOTO: Goodmind

▪ FOTO: Itafilm

Cesta k Tatrám pre mladšie publikum

► Daniel Bernát

Čo nové môže divákovi ponúknuť ďalší dokumentárny film o slovenských veľhorách, zvlášť keď sa volá **Tatry, nový príbeh**? Režisér Michal Romeo Dvořák tvrdí, že väčšina filmov o Tatrách sa venuje prírode a životu od výšky 1 500 metrov, kým on sa snažil zachytiť atmosféru súčasných Tatier cez príbehy ľudí z miestnych osád, cez ich pocity a smerovanie, „zakonzervovať správu o jednej generácii Tatrancov“ v rozlíšení 4K. Jeho film sa v septembri dostal na plátna kín.

Dokument sa začína rýchlym sledom záberov na tatranské štíty, orla a krkolomné kúsky parkúristov na Lomnickom štíte. Protagonistami filmu však nie sú skákajúci mladíci, ale šéf Tatranského okrásťovacieho spolku Patrik Kolesár, vysokohorský nosič Pišta Bačkor a slovensko-kanadská cestovateľka Katka, ktorá si čoraz viac uvedomuje, že jej miesto je v Tatrách. Letmé pohľady do ich životov a útržky ich názorov kombinuje Michal Romeo Dvořák s pasážami o športových podujatiach v Tatrách, turistickom ruchu a prírodných krásach. Často pri tom využíva dronové zábery,

časozbery alebo spomaľovačky s výrazným hudobným sprievodom.

„Nemá cenu snažiť sa konkurovať prírodopisným dokumentom klasického strihu à la Pavol Barabáš a podobne. Väčšina členov nášho štábu sú mladí filmári z Bratislavy s veľkým technickým prehľadom, nakrúcajú reklamné spoty, hudobné videoklipy a neoplatí sa tlačiť ich do niečoho iného. Aj ich rukopis a 4K rozlíšenie, v ktorom sa točilo, je „novým príbehom Tatier“, novým prístupom k tejto výsostne slovenskej téme,“ hovorí režisér Michal Romeo Dvořák. Tatry vníma ako región

v pohybe, ktorý sa mení pod vplyvom spoločenských zmien posledných desaťročí, veľkých investičných projektov aj dramatických prírodných udalostí. To bolo podľa jeho slov impulzom na vyjadrenie sa k atmosfére a vývoju regiónu. Ako pripomína prezentačný materiál k filmu, tento zážitkový dokument nemá do hĺbky skúmať históriu regiónu a nie je to sociologická ani prírodovedná sonda. Snahou bolo „zachytiť zmenu prístupu ľudí v regióne k horám a prírode, turistike a cestovnému ruchu“.

Film predstavuje Tatry počas jedného roka, od zimy do zimy. Nakrúcalo sa kamerou RED Epic, kameramanmi snímky boli Branislav Mihok, Michal Nemtuda, Ondrej Volko, Miro Lacko, Filip Geschwandtner, Jakub Sedláček a Peter Nix Balna. Michal Romeo Dvořák bol režisérom, spoluautorom scenára, producentom i strihačom filmu. Mimochodom, jeho meno je spojené aj s divácky úspešným vlnajším dokumentom *Rytmus: Sídľiskový sen* (r. M. Drobný), ktorý produkoval i strihal.

V prípade titulu *Tatry, nový príbeh* Dvořák spomína aj skutočnosť, že projekt sa dostal do ponuky sprievodného programu súvisiaceho s predsedníctvom Slovenska v Rade EÚ. „Pôvodne to vôbec nebolo účelom ani plánom. Až v poslednom štádiu strihu a postprodukcii zaznelo z úst kolegov, prečo to neskúsiť, že podobný sprievodný program organizátori určite potrebujú. Skúsili sme teda

z vlastnej iniciatívy osloviť Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, kultúrne oddelenie, kde nám pomohli s oslovením odboru pre samotné predsedníctvo,“ ozrejmjuje režisér. „Vedľajším a príjemným efektom bolo aj to, že kultúrny odbor MZVaEZ si film vzal pod svoje krídla, oficiálne ho zaradil do ponuky programu pre veľvyslanectvá SR v zahraničí a ešte túto jeseň sa film bude zadarmo premietiť pre krajanov a hostí na slovenských ambasádach v Dánsku, Indii, Nemecku, Moldavsku a Česku.“

Do slovenských kín prináša tento 61-minútový dokument distribučná spoločnosť Itafilm. Paradoxne, je to krátko po premiére inej tatranskej snímky – Barabášovej *Slobody pod nákladom* o vysokohorských nosičoch. Michal Romeo Dvořák na margo toho poznamenáva, že Pavol Barabáš jeho film videl a vraj ho nadchol. „Ocenil práve bohatú obrazovosť, techniku záberov i samotný risk pustiť sa do podobného projektu. My zároveň vieme, že to nie je len o tom, a spolužitie, porozumenie prostrediu, téme, tomu, čo človek nakrúca, je to najzásadnejšie a tam sa nedá predbiehať. V tom Pavol Barabáš je a bude kráľ. Tatry sú proste jeho, on miluje Tatry a Tatry milujú jeho. Náš prístup však môže k Tatrám, k pokoju hôr aj k mediacii o vlastnom ja pritiahnúť mladšieho, asi skôr mestského diváka, ktorý by inak o filmy Pavla Barabáša nezavádzil,“ uzatvára svoje rozprávanie Michal Romeo Dvořák. ▲

Tatry, nový príbeh (r. Michal Romeo Dvořák, Slovensko, 2016)

▪ CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: 148 000 eur

▪ POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: Film bude uvádzaný na DCP nosičoch.

▪ FOTO: Itafilm

Mrzutý hrobár na krku

► Zuzana Sotáková

Krásna blondínka z mesta a nevrlý hrobár – obaja sklamaní v láske – sa nevdojak ocitnú v spoločnej domácnosti v jednej malebnej českej dedinke. A reťaz komických situácií sa môže začať. Známy český producent Tomáš Hoffman prichádza v októbri do slovenských kín so svojím režijným debutom – komédiou **Bezva ženská na krku**.

Eliška (Petra Hřebíčková) je milujúca manželka na plný úväzok, ale len do momentu, keď ju charizmatický a bohatý manžel Pavel (Jiří Langmajer) požiada o rozvod. Na prahu štyridsiatky sa rozhodne vybudovať si život nanovo ako učiteľka v malej dedine. Rázny starosta ju nasťahuje do domu k neotesanému Božíčkovi (Ondřej Vetchý).

„Základom každej komédie je paradox. Tu je krásna učiteľka z mesta, plná optimizmu a dobrej vôle, na druhej strane drsný mrzutý, ktorý už nemá pre čo žiť. Je jasné, ako to dopadne, zaujímavá je cesta k ich vzájomnej záchrane,“ hovorí pre Film.sk režisér Tomáš Hoffman, ktorý pracoval aj na scenári filmu. Pod ten sa podpísali aj Jiří Vejdělek s Marekom Jeníčkou. „Pri písaní som mal pred očami ženu, ktorá je zvyknutá žiť na vysokej nohe a potom sa náhle musí postaviť na nohy vlastné,“ vyjadril sa v tlačovej správe Jiří Vejdělek.

„Petra Hřebíčková stála pri projekte Bezva ženská na krku od začiatku a ani o tom nevedela. Ako producent som niekoľko rokov pátral po peknom scenári, v ktorom by si Petra mohla zahrať hlavnú úlohu. A keď sme ho konečne našli, Petra otehotnela. Rozhodli sme sa na ňu počkať a urobili sme dobre. Petra je skvelá dramatická herečka, dokonca má Cenu Thálie za titulnú rolu v inscenácii Maryša. Popritom je však aj úžasná komediantka s výborným zmyslom pre humor,“ spomína na obsadenie hlavnej úlohy režisér Hoffman a pokračuje: „Petra bola na

každý deň nakrúcania perfektne pripravená, plná energie a nápadov, ktoré som rád využíval. V mesiacoch pred začiatkom nakrúcania mi často kládla nečakané otázky, týkajúce sa jej úloh, a tým ma nútila o postave Elišky viac premýšľať. Som jej za to vďačný.“ Okrem Hřebíčkovej, Vetchého a Langmajera sa z českých hercov vo filme predstavia aj Václav Postránecký, Miroslav Táborský či Ondřej Malý, zo slovenských Kristína Svarinská. Niektorí z nich si už zahráli v snímkach, ktoré Hoffman produkoval, ako sú napríklad *Muži v nádeji* (r. J. Vejdělek), *Nevinnosť* či *Kawasakihovo ruža* (r. J. Hřebejk).

Nakrúcanie prebiehalo v Prahe, v Pyšloch, vo Václaviciach a v Martiniciach u Želivky. Hoffman si pochvaľoval ústretovosť miestnych ľudí, ktorí filmárom všemožne pomáhali. A to, že sa zhostil réžie snímky, hodnotí ako prirodzené vyústenie svojej kariéry. „Už som bol filmový novinár, riaditeľ distribučnej spoločnosti, producent, takže režirovanie je len logickým vyvrcholením môjho pôsobenia vo filme. Človeka s takou komplexnou filmovou skúsenosťou aby jeden hľadal. Keby som sa teraz u niektorého z kolegov producentov uchádzal o prácu, bol by som zrejme označený nálepku „prekvalifikovaný“. Rovnako ako pri tých predošlých profesiách chcel som si réžiu vyskúšať na vlastnej koži,“ dodal Tomáš Hoffman. Slovenským koproducentom filmu *Bezva ženská na krku* je spoločnosť CinemArt. ◀

Mimi a Líza v kinách

► Zuzana Sotáková

Animovaný seriál o nerozlučných kamarátkach Mimi a Líze sa po televíznom uvedení dostal aj do slovenskej kinodistribúcie. Od 3. septembra uvádza pásma zložené zo siedmich dielov 34 kín od Bratislavy po Spišskú Novú Ves.

Jedna má oči stále zatvorené, druhá hltá pohľadom všetko naokolo. No hoci je Mimi nevidomá, svet intenzívne vníma prostredníctvom ostatných zmyslov. Jej kamarátka zo susedstva Líza je energická, má rada dobrodružstvo, a tak spolu prenikajú do imaginárneho sveta, kde majú plno neuveriteľných zážitkov. Prvých sedem dielov seriálu *Mimi & Líza* odvysielala RTVS počas Vianoc roku 2013, o dva roky neskôr uviedla všetkých trinásť dielov. Podľa seriálu vznikli dve úspešné knihy a rozhlasové rozprávky. O večerníčkový projekt animátorky a režisérky Kataríny Kerekesovej navyše prejavili záujem aj v zahraničí. V apríli 2016 sa pásma šiestich dielov dostalo do kinodistribúcie vo Francúzsku, kde ho videlo za prvý mesiac 30-tisíc divákov (ďalšie časti seriálu tam prídu do kín v roku 2017), neskôr ho nasadili aj v belgických kinách a premietajú by sa malo aj v Luxembursku.

Podobný model uvedenia presadili tvorcovia aj pre tunajšiu kinodistribúciu. „Pásma má približne 45 minút, vybrali sme doň štyri diely z prvej a tri z druhej série,“ hovorí pre Film.sk Katarína Kerekesová. Na plátne sa tak stretnú príbehy *Tmy sa nemusiš báť*, *Zbohom, farba sivá*, *Tety z pexesa*, *Neviditeľná ryba*, *Zakliaty čas*, *Dážd'ovka*, *Tour a Zrkadlo*. „V našich kinách nie je celkom bežné premietajú rozprávkové pásma pre malé deti. Vo Francúzsku, v Belgicku či Holandsku sú však v oblube aj takéto „intímnejšie“ formáty pre menšie kinosály, pre detských divákov v sprievode rodiča alebo učiteľa. Často sú spojené

s edukačnými aktivitami, napríklad vo Francúzsku sprevádza našu Mimi & Lízu takzvanými ciné-snack, počas ktorého deti ochutnávajú so zaviazanými očami malé občerstvenie a učia sa o zmysloch,“ vysvetľuje Kerekesová a pokračuje: „Vo všeobecnosti pracuje francúzsky distribútor Cinema Public Films so seriálom a s témou veľmi pekne. Ohlas, ktorý tam máme, nás prinútil rozmýšľať aj o slovenskej kinodistribúcii, ktorej sa ujala spoločnosť Art4. Ale hlasov, že by takáto forma šírenia stála za zväzanie aj napriek tomu, že ide o večerníčkový formát, bolo viac.“

Podľa Kerekesovej rodičia túžia ukázať svojim deťom tie najlepšie a najhodnotnejšie veci nášho života. A tvorcovia sa prostredníctvom pestrofarebných zážitkov dvoch kamarátok snažili otvoriť vesmír, v ktorom deti tieto hodnoty nájdu. „Na projekte pracoval kolektív kreatívnych ľudí, bez ktorých by nebol tím, čím je. Mnohí z nich sú aj rodičmi, takže sme si mohli vyskúšať priamo na ich drobcoch, ako jednotlivé príbehy fungujú. A sme veľmi radi, že Mimi & Lízu si napokon obľúbili aj iné deti, dokonca nielen na Slovensku,“ poznamenáva Kerekesová. Projekt *Mimi & Líza* vznikol v koprodukcii spoločnosti Fool Moon, RTVS a štúdia ekran s podporou Audiovizuálneho fondu. Pod námet a scenár sa okrem Kerekesovej podpísala aj Katarína Moláková, výtvarné návrhy vytvorila režisérka spolu s Borisom Šimom a hudbu skomponoval Marek Piaček. ◀

Bezva ženská na krku (*Bezva ženská na krku*, r. Tomáš Hoffman, Česko/Slovensko, 2016)

• CELKOVÝ ROZPOČET FILMU: približne 925 000 eur (finálne vyúčtovanie nebolo v čase uzávierky Film.sk dokončené)
• POČET KÓPIÍ, V KTORÝCH SA FILM BUDE DISTRIBUOVAŤ V SLOVENSKÝCH KINÁCH: Film bude uvádzaný na DCP nosičoch.

Dokument na kolesách sa rozbehne s Cooltúrou

► Zuzana Sotáková

Keď režisér Miro Remo dokončil očakávaný dokument *Cooltúra*, vysvitlo, že ho do distribúcie nedostane. Teraz mu možnosť ukázať ho verejnosti prináša projekt Dokument na kolesách. Neformálna iniciatíva pedagógov a študentov Filmovej a televíznej fakulty VŠMU štartuje svoj pilotný ročník 3. októbra premiérou *Cooltúra* v kinosále FTF VŠMU.

Dokument na kolesách sa zameria na kvalitné autorské dokumenty, ktoré by sa mali premietiť na gymnáziách, stredných i vysokých školách na Slovensku. Pôjde prevažne o študentskú dokumentárnu tvorbu alebo diela absolventov FTF VŠMU. Pridanou hodnotou projekcií budú lektorské úvody a prednášky poslucháčov audiovizuálnych štúdií na tému autorský dokumentárny film, chýbať nebudú ani moderované diskusie s autormi filmov.

„Nám pedagógom, ktorí učíme tvorbu dokumentárneho filmu na FTF VŠMU, sa zdá, že je potrebné aspoň v malej miere realizovať medzi mladými ľuďmi mediálnu výuku alebo akúsi propagáciu dokumentárneho filmu ako samostatného umeleckého druhu, ktorý dokáže veľmi živo a často i vtipne reagovať na spoločenské dianie a kultivovať verejnú debatu,“ vysvetľuje dokumentarista, pedagóg a spoluzakladateľ iniciatívy Dokument na kolesách Marek Šulík. „Zdá sa nám, že naša krajina nevyužíva potenciál tvorivých ľudí. Myslím tým predovšetkým našich absolventov, ktorí počas štúdia prinášajú vo svojich filmoch a cvičeniach zaujímavé súčasné témy, spracované slobodne a nezaújato. Dokument na kolesách je pre nás príležitosťou premietnuť aspoň niekoľko zaujímavých dokumentárnych filmov, ktoré vytvorili naši absolventi na škole alebo po jej ukončení,“ dodáva Šulík.

Prvým takým titulom je *Cooltúra* Mira Rema, ktorý už počas štúdia zbieral ocenenia na festivaloch v zahraničí. „Ateliér dokumentu bol miestom, kde

som cítil osobný i profesionálny progres. Chodil som zo školy do práce, ktorá ma vtedy živila, nabudený, až zelektrizovaný. Energiu som potom vkladal do svojich študentských cvičení. Vrátila sa mi v podobe úspechov na zahraničných festivaloch,“ hovorí Remo, ktorý v minulosti zaujal dokumentmi *Arsy-Versy* či *Comeback* a momentálne dokončuje film o speváčkovi Richardovi Müllerovi *Nespoznáň*.

Úsmevný, ironický, ale zároveň aj vážny film o zmysle a stave slovenskej kultúry, tak znie stručná charakteristika dokumentu *Cooltúra*, ktorý si ešte v procese nakrúcania vyslúžil prívlastok kontroverzný. Remo sa v ňom pozrel na slovenskú kultúru, spoločnosť a jej hodnoty a nastavil im nemilosrdné zrkadlo, čo spätne vyvolalo nesúhlasné reakcie niektorých účinkujúcich. Preto sa film bude uvádzať len v rámci študijných projekcií. „Cooltúra bude putovať po školách minimálne celý zimný semester. Na kompilácii študentskej tvorby, ktorú nasadíme neskôr, pracuje Marek Šulík,“ povedal pre *Film.sk* PR manažér projektu Matej Sotník. V októbri by mali Removu snímku vidieť každý pondelok žiaci a študenti v Bratislave a Trnave, dokument sa bude 18. októbra premietiť aj na festivale Jeden svet.

Projekt zatiaľ získal financie prostredníctvom crowdfundingu na stránke Startovac.cz, jeho iniciátori chcú požiadať o grant Nadácie Tatrabanky v programe Viac umenia a zvažujú aj podanie žiadosti na Audiovizuálny fond. ▲

► FOTO: miroremo.sk

Návraty v čase cez Kino Lumière

► Daniel Bernát

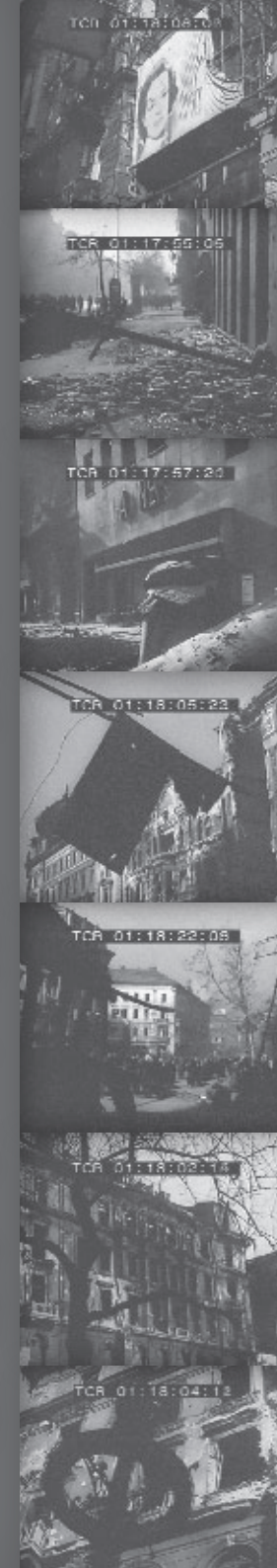
V prvej polovici minulého roka vydal Slovenský filmový ústav kolekciu 5 DVD *Týždeň vo filme 1945 – 1990*, ktorá sa stretla so záujmom divákov. Rudolf Urc, jeden zo zostavovateľov kolekcie, aktuálne pripravuje pre Kino Lumière cyklus Očami filmových spravodajcov, v ktorom chce divákovi pripomenúť zaujímavé a dôležité témy z histórie. Ako inak, pomôže si pri tom filmovými týždenníkmi. Prvú tému predstaví už v novembri.

Cyklus sa bude konať raz mesačne a pôjde o komentované projekcie vybraných týždenníkov, zameraných na určité obdobie a zároveň na konkrétnu tému. Tento rok sa v rámci cyklu uskutočnia dve stretnutia, prvé z nich, naplánované na 7. novembra, bude venované téme Maďarská jeseň 1956. „Maďarské udalosti sú v týždenníkoch veľmi precízne spracované, hoci netvorila samostatné číslo žurnálu. Sú spracované v niekoľkých šotoch, ktoré sú kombinované s inými témami a udalosťami. V cykle to však bude prebiehať tak, že sa premietne celý žurnál s rôznymi šotmi, aby sa mohli diváci oboznámiť aj s inými súvislosťami daného obdobia, a ja ich upozorním na tie, ktoré sa týkajú hlavnej témy stretnutia,“ vysvetľuje Rudolf Urc, ktorý bude projekcie uvádzať. Návštevníkom chce priblížiť aj spoločensko-politické okolnosti, za akých šoty *Týždeň vo filme* vznikali, a ozrejmiť historické pozadie udalostí súvisiacich s prezentovanou témou.

Na rok 1956 sa budú tematicky viazať obe tohtoročné pásma cyklu. V decembri sa uskutoční časť s názvom „Oheň kritiky“ pred 60 rokmi, na ktorej sa ukáže, že hoci kritika v dobových týždenníkoch nechýbala, smerovala k problémom ako neporiadok na uliciach či na stavbách, nepoctiví predavači a podobne. Každá projekcia sa podľa slov Rudolfa Urca bude skladať zo šiestich alebo siedmich filmových týždenníkov.

„Týždeň vo filme bol od roku 1945 do roku 1990 najreprezentatívnejším filmovým periodikom. Odzrkadľoval premeny a výkyvy v spoločenskom dianí a citlivo reagoval aj na politické turbulencie. Každý žurnál vo svojom období obsahoval viac-menej pestrú skladačku domácich i zahraničných materiálov. Tvorcovia sa snažili o vyváženú koncepciu, často však determinovanú dobovými okolnosťami. Naším zámerom je toto mnohoročné originálne filmové dielo priblížiť súčasnému divákovi, pripomenúť ľudí, roky, udalosti spojené s tým-ktorým obdobím a vytvoriť tak nielen priestor na obnovu historickej pamäti, ale aj podnet na rozjímanie o kontextoch,“ uvádza sa v koncepte Rudolfa Urca. Na prvý mesiac budúceho roka pripravuje kurátor cyklu týždenníky, ktoré zachytávajú Bratislavu pred šesťdesiatimi rokmi, ďalej plánuje napríklad témy Zo sveta filmu, Veľké osobnosti hudby, Krása ľudového umenia, Hviezdy športu 50. rokov, Dobové technické novinky, Povojnové retribučné súdy v rokoch 1946 – 1947.

Rudolf Urc však zároveň pripomína, že zostavu tém môže ovplyvniť aj spätná väzba od publika. A medzi možnosťami rád aj oslovenie samotných tvorcov týždenníkov, aby každý z nich vybral spravodajský materiál, ktorý považuje za výnimočný, a počas cyklu ozrejmiť dôvody svojho výberu. ▲

Otvorenie Kina Lumière

Kino Lumière po rozsiahlej tretej fáze stavebných úprav sprístupní verejnosti kinosály K3 a K4 v sute-réne kina od 20. 10. V sálach boli kompletne vymenené zdravotnícké potrubia, renovované steny, osadená nová akustická izolácia a obklad stien a predovšetkým upravené (rozšírené) stupne hľadiska. Samozrejmosťou sú nové koberce a sedadlá. V rámci tejto etapy prebehla rozsiahla výmena vonkajších kanalizačných potrubí aj renovácia toaliet na prízemí kina spolu s vybudovaním toalety pre imobilných návštevníkov. Úpravy si vyžadovali kompletnú demontáž a následnú montáž projekčných technológií (vrátane demontáže plátna a jeho konštrukcie), súčasne bola digitalizovaná aj kinosála č. 3, takže všetky štyri sály budú disponovať okrem klasických 35 mm premietaciek aj digitálnym projektorom. Otvorenie sál K1 a K2 na prízemí kina je naplánované na prvý novembrový týždeň.

► red

Zlaté šesťdesiate na TA3

Televízia TA3 začala koncom septembra vysielat dokumentárny cyklus o československom filmovom zázraku *Zlaté šesťdesiate*. V októbri prostredníctvom neho predstaví Stanislava Milotu (7. 10.), Ivana Baladu (14. 10.), Lubora Dohnala (21. 10.) a Otakara Vávru (28. 10.). Cyklus, na ktorom sa koproduktne podieľal aj Slovenský filmový ústav, vysielá TA3 v premiére v piatok večer, repríza je v sobotu.

► dan

Be2Can s filmami zo svetových festivalov

Tretí ročník prehliadky Be2Can, ktorá sa začne 24. 10., prinesie kolekciu titulov, ktoré boli minulý a tento rok uvedené na prestížnych festivaloch v Benátkach, Berlíne a Cannes. Diváci si v 26 kinách 20 slovenských miest budú môcť vybrať z filmov: *Ja, Daniel Blake* (r. K. Loach), *Zďaleka* (r. L. Vigas), *Frankofónia* (r. A. Sokurov), *Psie srdce* (r. L. Anderson), *Hedi* (r. M. B. Attia), *24 týždňov* (r. A. Z. Berrached), *Smrť v Sarajeve* (r. D. Tanović), *Po búrke* (r. H. Koreeda), *Neznáme dievča* (r. J.-P. a L. Darden-

novci), *Sieranevada* (r. C. Puiu), *Neon Demon* (r. N. W. Refn) a *Toni Erdmann* (r. M. Ade). Okrem filmov z portfólia distribučnej spoločnosti Film Europe Media Company je do programu zaradená aj snímka *American Honey* (r. A. Arnold) od spoločnosti CinemArt. Prehliadka Be2Can potrvá do 30. 10.

Prichádza BAB 2016

► zs

V dňoch 10. až 14. 10. sa uskutoční 13. ročník medzinárodného festivalu animovaných filmov pre deti Bienále animácie Bratislava (BAB). Projekcie súťažných filmov sa v hlavnom meste uskutočnia v Dome kultúry Dúbravka, Dome kultúry Zrkadlový háj a v kine Nostalgie, nesúťažný program bude sústredený do kina Mladost a kina Klap na FTF VŠMU. Festival sa však tentoraz bude konať aj v Prievidzi (Art Point/kino Blanič), Prešove (kino Scala) a Košiciach (Kunsthalle). Hlavným magnetom tohto ročníka je nadčasová rozprávka a rozprávka ako poklad európskej kultúry. Odráža sa to v programových sekciách festivalu, profilových prehliadkach aj výstavách. V Bibiane sa návštevníci zoznámia s Hansom Christianom Andersenom vo filmových rozprávkach, prídu legendárni tvorcovia animovaných snímok Jannick Hastrup z Dánska či Tadeusz Wilkosz z Poľska. Animované filmy Johna Halasa predstaví jeho dcéra Vivien Halas, a nebude medzi nimi chýbať ani kultová *Farma zvierat*. Zaujímavé sú aj programové sekcie, ktoré deťom otvárajú dvere k animovaným rozprávkam z vyšehradských krajín, predovšetkým z Poľska. Jubilujúca Katedra animovanej tvorby FAMU v Prahe zase predstaví výberovú kolekciu filmov najmladšej generácie českých tvorcov. Prehliadka filmov štyroch slovenských tvorcov – Štefana Martauza, Michaely Čopíkovej, Veroniky Obertovej a Petra Budinského – otvorí kapitolu ich zahraničných spoluprác a obohatí tak známu sekciu Naši vo svete. Uskutoční sa aj premiéra kolekcie filmov z polstoročia slovenskej animácie *Čarovný svet animovaného filmu* a v programe sú i *Veselé animácie Vlada Malíka*. Na festivale sa zároveň predstavia filmy ovenčené cenou Cartoon d'Or a víťazné snímky z festivalu v Annecy z rokov 2014 až 2016. Na všetky festivalové premietania je vstup voľný.

► km

Rozdali Igrice a Ceny slovenskej filmovej kritiky

Na slávnostnom ceremoniáli v Divadle Malá scéna STU v Bratislave vyhlásili 22. septembra držiteľov cien Igrica a Cien slovenskej filmovej kritiky. Igrica za celoživotné dielo získal v 27. ročníku udeľovania ocenení filmový architekt a televízny scenograf Roman Rjachovský. Igrica za hranú tvorbu pre kiná získal režisér Marko Škop (*Eva Nová*). Tvorivé prémie patria Petrovi Bebjakovi (*Čistič*) a Martinovi Kollarovi (*Koza*). Sošku Igrica za filmovú a televíznu dokumentárnu tvorbu udelili porotcovia Robertovi Kirchoffovi za réžiu dokumentárnej jam session *Para nad riekou*. Tvorivé prémie udelili Marekovi Šulíkovi (*Martin Burlas* z cyklu *Hudobníci*) a Lenke Moravčíkovej-Chovanec (*Ludmila Pajdušáková* z cyklu *Prvá*). Igrica za animovanú tvorbu porota neudelila, tvorivé prémie putovali Zuzane Žiakovej (*Braček jelenček*) a Dávidovi Štumpfovi (*Kovbojsko*). V kategórii ženský herecký výkon vo filmovom alebo televíznom diele uspela Emília Vášáryová (*Eva Nová*), tvorivé prémie získali Rebeka Poláková (*Čistič*) a Anikó Vargová (*Eva Nová*). V kategórii mužský herecký výkon získal Igrica Noël Czuczor (*Čistič*), tvorivú prémie porota udelila Milanovi Ondříkovi (*Eva Nová*).

Tvorivú prémie za ostatnú filmovú a televíznu tvorbu získali Martin Hnát (*Balada o Tereze a Šimonovi*) a Michal Blaško (*Strach*). Tvorivú prémie za audiovizuálnu teóriu a kritiku udelili Eduardovi Grečnerovi (*Film ako voľný verš*) a Martinovi Palúchovi (*Autorský dokumentárny film na Slovensku po roku 1989*). Igrica a tvorivé prémie v kategórii televízna dramatická tvorba neboli udeľované. Cena Jána Fajnora, určená tvorcom do 35 rokov, putovala v kategórii hraná filmová a televízna tvorba Michalovi Balážovi (*True Štúr*), v kategórii dokumentárna filmová a televízna tvorba Lucii Halmovej (*Under My Spell*) a v kategórii animovaná tvorba Marte Prokopovej (*Mila Fog*) a Marekovi Jasaňovi (*Mňau*). Zvláštne uznanie producentovi udelili spoločnosti Hitchhiker Cinema. O víťazoch rozhodovala porota v zložení Peter Hledík, Dagmar Ditrichová, Jana Dudková, František Kovár, Eva Gubčová, Patrik Pašš ml. a František Jurišič.

Počas slávnostného ceremoniálu prebehlo aj udeľovanie 24. Cien slovenskej filmovej kritiky za tvorivé výkony v roku 2015. Hlasovali o nich členovia Klubu filmových novinárov. Za najlepší celovečerný hraný alebo animovaný film bola vyhlásená snímka *Eva Nová* (r. M. Škop), za najlepší dokument *Tak ďaleko, tak blízko* (r. J. Vojtek). Cena v kategórii filmová kritika a publicistika bola udeľovaná novinárovi Bélovi Tallósimu z denníka *Új Szó*. Najlepší zahraničný film uviedla vlni do kín distribučná spoločnosť Asociácia slovenských filmových klubov (snímka *Mladost* Paola Sorrentina).

► zs

Národnou nomináciou na Oscara je Eva Nová

O priazeň americkej Akadémie filmových umení a vied v kategórii cudzojazyčný film sa bude uchádzať hraný debut režiséra Marka Škopa *Eva Nová* s Emíliou Vášáryovou v hlavnej úlohe. Zo štrnástich slovenských snímok ho vybrali členovia Slovenskej filmovej a televíznej akadémie. Okrem *Evy Novej* sa na zozname posudzovaných filmov nachádzali tituly *Wilsonov* (r. T. Mašín), *Anton Srholec* (r. A. Čermáková), *Čistič* (r. P. Bebjak), *Čakáreň* (r. P. Korec), *Vojtech* (r. V. Csudai), *Červený kapitán* (r. M. Kollár), *Agáva* (r. O. Šulaj), *Stanko* (r. R. Boroš), *Para nad riekou* (r. R. Kirchoff), *F. Remunda*), *Okhwan na ceste za slobodou* (r. M. Mackovič), *Zem, ktorá hľadá svoje nebo* (r. E. Praus), *Učiteľka* (r. J. Hřebejk) a *Sloboda pod nákladom* (r. P. Barabáš). Filmová dráma Marka Škopa mala premiéru v septembri minulého roku na MFF v Toronte, kde získala Cenu filmovej kritiky FIPRESCI. Tento rok snímka získala okrem iného päť národných filmových cien Slnko v sieti (za film, réžiu, scenár, ženský herecký výkon a mužský herecký výkon). Slovenská filmová a televízna akadémia zároveň navrhla titul *Eva Nová* ako slovenského kandidáta na Európsku filmovú cenu.

► zs

Príbeh je pre film nevyhnutný

► Mariana Jaremková (filmová publicistka)

Hovorí, že práca na filme je pre neho skôr koníčkom a viac sa venuje fotografii. Možno aj preto je jeho kameramanský rukopis tak ľahko čitateľný. Po filmoch 66 sezón, Ako sa varia dejiny či Koza sa teraz postavil za kameru aj ako režisér. A do jej zorného poľa postavil svojho brata vo veľmi ťažkom životnom období. Aj o svojom režijnom debute 5 October hovorí Martin Kollar.

Vyštudoval si kameru, ale fotografia ťa sprevádza súbežne s profesiou kameramana. Po skončení školy si sa fotografii venoval dokonca ešte intenzívnejšie. Ale tak ako pri filmoch vždy išlo o fotografiu na pomedzí fikcie a reality, stretáva sa v nej všednosť, banalita a imaginárno. Ako vnímaš manipuláciu s realitou pred objektívom?

– Keď som sa pozeral na obrázky z dejín fotografie, prichytil som sa pri tom, že mám najradšej veci, ktoré neboli skonštruované, ale odpozorované. Vyšlo mi z toho, že keď robíš fotografie postavené v pozorovateľskom mode, tak aj keď na nich bude všetko zlé, majú tú výhodu, že sa nestratia a v budúcnosti môžu byť nositeľom minulosti. Mohli by sme to nazvať budúcim archívom.

Čím je z tohto uhla pohľadu dokumentárny film?

– Film je pre mňa niečo úplne iné ako fotografia, a to v práci s príbehom. Pri fotografii môžeš vytvárať a spájať asociácie omnoho voľnejšie – pri filme sa to tak robiť nedá, zrazu nič nefunguje. Túžil som spraviť 5 October oveľa abstraktnejšie, bližšie k tomu, ako to robím vo svojich fotografických knihách, najmä v tých dvoch posledných. Keď sme dali dokopy prvý strih so Sašou Gojdičovou a neskôr s Marekom Šulíkom, absolútne to nefungovalo. Od začiatku bol 5 October plánovaný ako nemý film, ktorý bude rozprávať iba obrazom, tým som si to všetko dosť skomplikoval. A keď som ešte opustil aj príbeh, celé to prestalo dávať zmysel. Museli sme to začať ťahať viac ku klasickému príbehu. A zrazu z toho začalo vznikáť niečo úplne iné. Príbeh je pre film nevyhnutný.

Ale aj v твоjich fotografiách vidíme príbehy, čo si vyžaduje aj väčšiu účasť diváka, možno ešte intenzívnejšiu ako pri pozeraní filmu. A pri prezeraní fotiek si môžeš vytvárať vlastné príbehy...

– Ja si myslím, že v tom je to veľké kúzlo. Vždy ma poteší, keď sa podarí urobiť fotografiu, ktorá ťa dostatočne provokuje, aby si sa do nej zaďoval. Už to je pre mňa malé víťazstvo, že je niekto ochotný pozeráť sa na fotografie sústredene. A keď si ten človek nájde na fotografii niečo, čo mu rozbehne myšlienky, odrazu narazí na to, čo nie je ukončené. Keď je teda vyprovokovaný natoľko, že nájde na fotografii chýbajúci element, akúsi diery, ktorú má potom chuť zaplniť, stáva sa spoluautorom, dotvára príbehy na obrázkoch. Dôležitejšie je to, čo na obráz-

ku nie je, ako to, čo tam je. Iba človeka navediem a on si to už dotvorí po svojom. Dá sa to aj pri filme. Keď som robil nemý film, touto jednoduchou metódou som sa k tomu priblížil. Bavilo ma, ako sa dajú prekrývať tie dva svety.

Ty ani nedávaš svojim fotografiám názvy.

– Nie. Samozrejme, texty môžu byť vážnymi spoluhráčmi fotografií, môžu mať význam, keď sa s fotografiami navzájom provokujú. Ale inak je názov vyplnením tej diery. Vôbec nechápem, prečo niekto potrebuje názvy fotografií, prečo tým odo mňa chce, aby som mu zobral tú najväčšiu radosť. Keď som mal výstavu v SNG, v knihe návštev bolo 90 percent komentárov o tom, že kde sú názvy fotografií. Možno by bola sranda dať im úplne iné názvy a ľudia by to tam potom hľadali (smiech).

Vo svojej diplomovke si sa venoval téme Super 16 mm formát a ostatné existujúce formáty. Odvtedy sa technika výrazne posunula. Aký je tvoj vzťah k filmovej surovine?

– Posledný titul, ktorý som nakrúcal na klasickú filmovú surovinu, bol *Ako sa varia dejiny*. Na filme som mal rád ten blikavý hmlistý obraz, keď som sa díval cez kameru, cez optický sektor. Bol som prvý divák a všetko vyzeralo krásne. To bola moja jediná obľúbená vec a chýba mi to spolu s rešpektom voči materiálu, nevidenému až do konca natáčania. Všetci mali oveľa väčší rešpekt, aby dostali čo najviac vecí na to limitované množstvo suroviny, ktoré bolo k dispozícii. Režiséri bývali oveľa pripravenejší, vedeli, že všetko musia dostať na film v obmedzenom čase, a teda boli v intenzívnom napätí, čo sa prenášalo aj na ľudí pred kamerou – pochopili, že je to vážne, a išli naplno. To napätie spôsobovalo čosi, čo som potom zažíval len zriedkavo. Deje sa to iba pri scénach, ktoré sa nedajú opakovať, musia sa podariť na prvú.

Zároveň sa v súčasnosti veľa vecí dorába v počítači, čo platí aj pre film *Koza*. Baví ťa hrať sa s obrazom v strižni, v postprodukcii?

– Robím to celkom rád. S Ivanom (Ostrochovským – pozn. red.) sa mi točilo dobre, pretože ho baví pracovať s obrazom a jeho významami. Má veľa nápadov a veľmi prísne hodnotí tie tvoje, musíš si ich obhájiť a vyargumentovať. Tým, že sme záznam robili na fotoaparát, vedeli sme, že máme limitované

možnosti v rámci jednoduchej postprodukcie. Preto sme boli pri práci čo najpresnejší, napríklad čo sa svetla týka. Vo filme zasvieti slnko iba raz, na konci filmu. A my sme naozaj nenakrúcali v dňoch, keď svietilo, aby sme si to nepokazili.

Aké bolo stretnutie s tvorcami Generácie 90?

– Kto ich nemal rád? Mal som šťastie, že som sa s nimi mohol zviezť na pár filmoch. Ale, našťastie, ja môžem robiť filmy iba ako hobby, tak sa na mňa režiséri ani veľmi neobracajú, aby som s nimi nakrúcal každú vec.

Ty nie si typ kameramana, ktorý by chcel byť iba „okom režiséra“. Do akej miery je pre teba dôležitý vlastný autorský vklad?

– To je od filmu k filmu iné. S Petrom Kerekesom sme práve teraz nakrúcali *Cenzorov* v Odesa. On pri niečom presne vie, čo chce, a niečo zas nechá prirodzene plynúť. Naša spolupráca vyzerá tak, že ja mu niečo ponúknem a on povie, že nie. Alebo naopak, on niečo navrhne, ja to urobím naopak, potom to zmeníme a takto sa motáme dookola, až máme pocit, že je to presne ono. Viem však, že všetci režiséri trpia pri jednej veci: sú nešťastní, keď musia čakať na svietenie. A, bohužiaľ, svetlo je vo filme viac ako dôležitá vec.

Režiséri, s ktorými spolupracujem, majú radi, keď im do filmu hovoríš, keď ich akoby spochybňuješ. Musia ti v tom momente odpovedať na otázky, ktoré sa boja sami sebe položiť alebo si ich nechcú pripúšťať. A keď to robíš, vedia, či ťa to, čo nakrúcaš, baví, alebo nie. Zároveň sa mi zdá, akoby aj očakávali, že na niečo nepristúpiš. Keby išlo všetko hladko, spôsobí to u nich neistotu.

Pri stabilných kameramansko-režisérskych dvojiciach ma vždy zaujíma ich názor na to, do akej miery kameraman spoluplytvára to, čomu hovoríme rukopis režiséra.

– Neviem. Ja sa teším na nový film Ivana Ostrochovského, ktorý nakrúca s Jurajom Chlpičkom, či to bude vidno a ako. Ono to nesúvisí s tým, kam postavíš statív, skôr je to o tom, v akom si rozporenení s ostatnými. V akej tvorivej i životnej etape ste. Aj s jedným a tým istým človekom môžem mať úplne odlišné zážitky, často sa pri rozličných nakrúcaniach správame úplne ináč.

Aj kameramani si časom vytvoria svoj rukopis a niekedy si režiséri vyberajú konkrétneho kameramana na konkrétny projekt.

– Ale sú aj takí machri, ako napríklad Martin Štrba, ktorý má svoj repertoár veľmi široký. Nech nakrúti hocičo, je to dobre spravené. A potom sú takí, ktorí sú pri každom filme podobní ako predtým alebo je ich rukopis ľahko rozoznateľný. No napokon všetko aj tak určuje príbeh.

Pre teba sú napríklad typické až chirurgicky presne komponované zábery, do istej miery ťa charakterizujú.

– Máš niekoľko nástrojov, ktoré môžeš použiť, a keď robíš v takých malých, „hračkárskych“ štáboch ako my, musíš sa inak prispôbovať svetlu. Keď nakrúcaš dlhé zábery, musíš vytvoriť atmosféru, ktorá bude trvať, čo sa nedarí vždy ľahko. Nehovoriac o tom, aké ťažké je to pre hercov-nehercov. Ale aké skvelé to je, keď sa to niekedy podarí! Našťastie, pri filmoch, aké robíme my, máme jednu výhodu – čas. Vždy na niečo čakáš, a tak máš čas komponovať záber, vypláť ho, potom čakáš, čo sa pred kamerou udeje... A druhá vec je, že mám rád filmy, v ktorých sa je na čo pozeráť. Keď ťa už na placi nebaví pozeráť sa do kamery, na to, čo sám robíš, je jasné, že to nebude baviť ani ostatných. Väčšinou sa snažím skúšať to, až kým ma nezačne baviť pozeráť sa na to.

Najviac spolupracuješ s Petrom Kerekesom. V čom ste na jednej vlne? A v čom ste sa navzájom najviac ovplyvnili?

– Na to sa ťažko odpovedá, on si to náhodou prečíta a zavolá mi, či som sa zbláznil. Som rád, že Petra niekedy baví robiť so mnou, mám jeho filmy rád, robí ich v niečom veľmi frajersky. Páči sa mi ten pocit, keď si myslím, že už sa približujem k pochoopeniu toho, ako ten film myslel, a nakoniec ma výsledný tvar prekvapí. Takisto mám na filme rád, že sa dostanem na miesta, kam by mi inak nenapadlo ísť, zrazu nemáš jednu hlavu, ale dve. Keď potom niečo fotografujem, odrazu tomu rozumiem, obohatený v kontexte filmu, na ktorom sme robili spolu.

Film *5 October* je osobný, kým doteraz si sprostredkúval cudzie príbehy. Bol tento film o väčšej zodpovednosti?

– Vždy som rozmýšľal, čo by ma nakoplo k nakrú-

▪ FOTO: Miro Nôta

teniu autorského filmu. Obišiel som polovicu planéty, aby som prišiel na to, že to, čo by ma bavilo točiť, mám doma. Že je to niekto, koho som dostal od života. Nie som veľký fanúšik „príbuzenských“ filmov, ale tým, že sme s bratom iné generácie, sme si neboli takí blízki. Po všetkých tých filmoch, ktoré som nakrúcal s inými ľuďmi a nemohol som mať hlavné slovo, ma zaujímal, či to bude fungovať tak, ako som si predstavoval. Bolo veľa vecí, o ktorých som si myslel, že by ich bolo dobré nakrútiť takým a takým spôsobom, ale režiséri to nechceli. Teraz som si to mohol urobiť po svojom. Bolo zaujímavé zisťovať na vlastných chybách, koľko vecí funguje a koľko zase nie.

Film *5 October* hovorí o človeku pred ťažkou operáciou, no nie je o umieraní a vlastne ani o rakovine.

– To dúfam, bavilo ma skúšať rozprávať komplikované veci o čakaní a smrti bez toho, aby to bolo patetické. Je tam veľa ďalších motívov, ako sú útek, samota, strach, politické kontexty... Nie sú tam však prvoplánovo, divák si to musí dosadiť. Robilo mi radosť, keď to niekedy fungovalo.

Sloboda cesty a blízkosť smrti nie je novým spojením, už sme také videli. Čo bolo pre teba osobne dôležité zachytiť v tomto filme? A bolo to to isté, čo chcel tvoj brat? Bol pri finálnom zstrihu?

– Ja si myslím, že on nemal jasnú predstavu. Ani si neviem presne predstaviť, čo od toho očakával. Nevedel ani, ako bude film vyzeráť. Je to komplikovaná otázka. Mnohých vecí som sa snažil iba do týkať; keď pracuješ s blízkymi, najťažšie je udržať si odstup. Bol to však vnútorný súboj, ako to neurobiť zase z príliš veľkého odstupu a byť k nemu blízko. Hľadal som spôsob, ako na diváka preniesť až fyzickú bolesť, to, čo prežíval vo svojej samote, na ceste či úteku. Teraz mám pocit, že sme mohli byť v strižni oveľa odvážnejší.

Stal sa tento film prostriedkom na vaše vzájomné spoznanie? Vrazil si, že ste si pre veľký vekový rozdiel neboli až takí blízki.

– Do veľkej miery. Ale nazvime to tak, že to bol iba taký moment priblíženia v špeciálnych časoch. ◀

Slovenské filmy a sluchovo a zrakovo postihnutí diváci

► Daniel Bernát

Aktuálny zákon o audiovizíi ukladá distribútorom slovenských audiovizuálnych diel aj povinnosť zabezpečiť ich pri verejnom rozširovaní titulkami pre nepočujúcich a hlasovým komentovaním pre nevidiacich. Čoho sa táto povinnosť presne týka, ako ju vnímajú kompetentní a ako sa na problematiku pozerajú združenia zastupujúce zdravotne znevýhodnených divákov?

Pre lepšiu predstavu, čo to vlastne hlasový komentár vo filme je, sa dá zísť napríklad na stránku trnka.biz, kde je viacero zvukových komentárov z produkcie neziskovej organizácie Trnka. Vráťane nových slovenských titulov. Už z tohto letného oboznámenia sa s povahou hlasových komentárov je zrejmé, aká zložitá kategória to pre ich autorov musí byť. Komentár nielen opisuje postavy, prostredie a dej danej scény, ale snaží sa vystihnúť aj vnútorný stav hrdinu napríklad v okamihoch, keď sa vo filme mlčí, no pohľady hrdinov im dodávajú významové zafarbenie. S takýmito hlasovými komentármi sa však dá stretnúť skôr pri filmoch na DVD nosičoch ako v kine. A ani to nie je pravidlom.

Čo presne hovorí zákon č. 40/2015 Z. z. o audiovizíi? „Distribútor audiovizuálneho diela, ktorý verejne rozširuje slovenské audiovizuálne dielo alebo audiovizuálne dielo v slovenskej pôvodnej jazykovej úprave, zabezpečuje pre toto audiovizuálne dielo aj úpravu titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím a hlasovým komentovaním pre nevidiacich.“ Expert na mediálne právo Radoslav Kutaš tvrdí, že povinnosť distribútora sa vzťahuje aj na distribúciu diela do kín, no zo zákona nevyplýva, že distribútor musí mať k dispozícii titulky pre nepočujúcich a audiokomentár k filmu už pred jeho nasadením do kín. „Bolo by to predčasné a zbytočné, keďže neexistuje povinnosť kina uviesť audiovizuálne dielo s takouto úpravou,“ hovorí Kutaš, no vzápätí dodáva, že ak kino o takto upravený film prejaví záujem, musí distribútor túto úpravu zabezpečiť. Pri uvádzaní filmu do DVD distribúcie je táto povinnosť jasná. Kutaš si však myslí, že nositeľom tejto povinnosti nemali

byť distribútori, ale producenti („koniec-koncov, oni musia teraz autorizovať licenciou aj zásah do audiovizuálneho diela“).

Realita je taká, že v kinách sa slovenské filmy s audiokomentárom a titulkami pre nepočujúcich premietajú len výnimočne. Z novších titulov sa takto na plátnach kín niekoľkých miest predstavila rozprávka *Sedem zhavraných bratov* (r. A. Nellis) s nezvyčajným, veršovaným komentárom, na ktorom spolupracoval Lubomír Feldek a nahovorila ho Magda Vášáryová. Distribútorom filmu bola spoločnosť Magic Box Slovakia, ktorá pripravila pre kiná jeden DCP nosič s titulkami pre nepočujúcich a audiokomentárom, pričom túto úpravu neskôr využila aj pri vydaní snímky na DVD.

Z reakcií, ktoré nám zaslali zástupcovia Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska a Národnej rady sluchovo postihnutých, vyplýva, že takto znevýhodnení diváci by privítali väčšiu dostupnosť špeciálne upravených filmov. „Takéto filmy veľmi vítame, ale ich výber je stále značne obmedzený, a to zvlášť pri novej produkcii,“ hovorí predseda Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska Branislav Mamojka. „Dopyt by bol najmä v prípade možnosti individuálneho odposluchu zvukového sprievodu filmu zmiešaného s audiokomentárom. Filmy s audiokomentárom sa v kinách premietajú len výnimočne, a to tak, že zvuk zmiešaný s audiokomentárom je reprodukován pre všetkých účastníkov premietania bez možnosti výberu. Nie je nám známe, že by aspoň vo vybraných kinách bol zvuk s audiokomentárom k dispozícii prostredníctvom individuálneho odposluchu len divákom, ktorí si to želajú,“ dodáva Mamojka s tým,

že hoci sa občas organizujú aj špeciálne projekcie filmov z DVD, u zrakovo postihnutých divákov prevažuje domáce sledovanie televíznych programov s audiokomentárom a filmov na DVD. Radoslav Kutaš v súvislosti so zákonom hovorí, že politika audiokomentárov nie je domyslená vzhľadom na to, že neexistuje technologická základňa kín ani jej vízia. „Nejde o to, aby kiná ponúkali ‚špeciálne‘ predstavenia, ale aby boli napríklad schopné vyselať zvuk duálne, t. j. aby predstavenia boli inkluzívne.“

Predseda Národnej rady sluchovo postihnutých (NR SP) Luboslav Ferko osvetľuje skúsenosti dvadsiatich členských organizácií NR SP a konštatuje, že možnosti sledovať slovenské filmy v kine alebo na DVD s titulkami pre nepočujúcich sú veľmi obmedzené. NR SP navrhuje, aby bola v kinách povinná aspoň jedna kópia s titulkovým zabezpečením, a to najmä pri premiérových tituloch. „Distribútori by takisto mali viac mediálne a informačne spolupracovať s reklamnými agentúrami a občianskymi združeniami tak, aby sa osoby so sluchovým postihnutím dozvedeli v dostatočnom predstihu, kedy a kde sa film s titulkami premietajú,“ píše sa vo vyjadrení NR SP.

Konateľka spoločnosti Magic Box Ľuba Féglová poznamenáva, že medzi distribútormi je zatiaľ rozšírená predstava, že pri uvádzaní filmov do kín nie sú povinní zabezpečovať titulky pre nepočujúcich a audiokomentár, a ak tieto úpravy urobia, je to najmä v čase uvádzania filmu na DVD. Prirodzene, tieto úpravy znamenajú pre distribútora vyššie náklady, no od tých ich môže čiastočne odbremeniť dotácia z Audiovizuálneho fondu. Ako Féglová ďalej vysvetľuje, v prípade kinodistribúcie by nebol až taký problém s prípravou titulkov pre nepočujúcich, komplikovanejšie je to so zabezpečením audiokomentára, ktorý si vyžaduje nový zvukový mix filmu.

Lenže aj titulky pre nepočujúcich majú svoje špecifiká, ktoré ich odlišujú od bežných titulkov. Určuje ich vyhláška Ministerstva kultúry SR č. 12/2016 Z. z. Je medzi nimi napríklad farebné odlišovanie titulkov v prípade, že sa vo filme odohráva dialóg viacerých postáv, slovné identifikovanie emócie prejavu postavy, ktorá nie je zrejmá z obrazu, oznámenie zvukov, ktoré majú vplyv na dej alebo trvajú viac ako 15 sekúnd bez hovoreného prejavu a nevyplývajú zo zrakového vnemu, a tak ďalej.

Pokiaľ ide o televízne vysielanie audiovizuálnych diel, distribútorom nevznikajú v tomto smere žiadne povinnosti, pre túto oblasť platí zákon č. 308/2000

Z. z. Televízie musia dosiahnuť zákonom stanovený minimálny podiel programov vysielaných s titulkami pre nepočujúcich, resp. s audiokomentárom. Pre verejnoprávnu televíziu je tento podiel stanovený na 50 percent programov s titulkami pre nepočujúcich, 3 percentá programov v posunkovej reči a 20 percent programov s audiokomentárom. Vysielateľ fungujúci na základe licencie má povinnosť uvádzať 10 percent programov s titulkami pre nepočujúcich alebo v posunkovej reči a 3 percentá programov s audiokomentárom.

Národná rada sluchovo postihnutých považuje uvedené kvóty za veľmi nízke a požaduje ich zvýšenie, najmä pri súkromných vysielateľoch. Ako sa uvádza v jej stanovisku, ak chcú sluchovo znevýhodnení diváci pozeráť napríklad obľúbené filmy počas sviatkov na súkromných televíziách, väčšinou titulky nemajú k dispozícii. Marketingová manažérka TV JOJ Miroslava Klemková hovorí, že skryté titulky, ktoré sa vyrábajú priamo v televízii, sa pripravujú najmä k pôvodným reláciám a seriálom Jojky a takisto k akvizíčným seriálom. „Slovenské filmy vysielame zvyčajne bez skrytých titulkov. Dôvodom je predovšetkým malý počet re-runov, ktoré dovoľujú obchodné zmluvy, čo neúmerne zvyšuje cenu výroby titulkov. Túto situáciu sa snažíme riešiť.“ A ako je to špeciálne so slovenskými filmami vo vysielaní RTVS? „Výrobu audiokomentárov a skrytých titulkov pre slovenskú filmovú tvorbu určite považujeme za jednu z priorit. No vzhľadom na to, že objem vysielania pôvodných slovenských filmov v pomere k celkovému vysielaciemu času televíznej časti RTVS nie je taký veľký, aby sme naplnili zákonom stanovené kvóty, vyrábame audiokomentár a skryté titulky aj pre rôzne slovenské relácie i zahraničné akvizíčné programy,“ reaguje PR manažér RTVS Juraj Kadáš. „Proces ich kontinuálnej výroby je náročný nielen finančne, ale aj časovo. Momentálne nemáme vyrobenú podporu pre zmyslovo postihnutých divákov pre celý slovenský televízny archív, ale snažíme sa postupne dorábať všetko, čo sa dá. V najbližšom čase plánujeme vyselať množstvo slovenských filmov v rámci cyklov Kino RTVS, Bratislavské pondelky, Televízne štvrtky, Na križovatke SK/CZ a dúfame, že sa pri všetkých podarí aj výroba skrytých titulkov a audiokomentárov.“ ▲

Presskitom pointu nenahradíš

► Juraj Malíček (teoretik popkultúry)

Smrteľné historky sú svojráznym celovečerným debutom už renomovaného animátora a aktuálne aj scenáristu a režiséra Jana Bubeníčka. Svojráznym preto, že hoci štyridsiatnik Bubeníček nie je v pozícii, v ktorej by musel komusi čosi dokazovať, súbor štyroch, respektíve šiestich animovaných filmov pôsobí práve takto.

V prvom rade, *Smrteľné historky* sú vlastne poviedkový film. Tri rozsiahlejšie animáky – *Antonio Cacto*, *Maják* a *Veľký chlap* – sú pospájané tromi dvojminútovými animovanými gagmi, ktoré sa všetky spolu i každý zvlášť volajú rovnako – *Na draka*. A podľa presskitu to tematizuje hrdinstvo, smrť a vzťah čohosi veľkého a čohosi malého, čo teraz, takto na konci, síce dáva dokonalý zmysel, ale ak by som si to v tom presskite neprečítal, nikdy by mi to nenapadlo. Lebo malý steampunkový rytier síce v krátkom skeči na trikrát plánuje zabiť veľkého draka a aj sa v tom umiera, ale že by to akosi anticipovalo, čo sa bude diať v tých dlhších animákoch, to zase nie.

Alebo, a aj toto je pokojne možné, to len prastaroduchejšiemu divákovi jednoducho nedošlo. Nevadí, aj predstieraná hĺbka je lepšia ako žiadna a presskit, síce vlastne akýmsi návodom na použitie, uvedie celú vec na pravú mieru. Smrť sa tematizuje, aj hrdinstvo, a teda veľkosť a malosť, najprv v rozkošne staromilskom portréte dvoch nekompatibilných spolubývajúcich, potom v existenciálnej dráme pod-

riadeného, ktorý spozná, že šéf je zlý, a do tretice v gangsterskej roadmovie. Že z toho vyšla taká strašná banalita, to je už iný problém. Akože, malosť sa stretne s veľkosťou a dôsledkom je hrdinská smrť? Múdro! Pilieri metafyziky Západu sa otriasajú v samotných základoch, filozofi pália čitateľské preukazy, poznania sa nám dostalo mierou vrchovatou, náklad, s ktorým si slabšie povahy neporadia.

A to pritom nechcem byť zlý, ani ironizovať nechcem. Kým film *Smrteľné historky* nekontaminoval jeho vlastný presskit, vlastne sa mi náramne páčil. Bez návodu, bez konceptu, len ako tri dlhšie animáky spojené tromi kratučkými to bolo podstatne lepšie. Čo lepšie, vynikajúce, krásne, poetické. Také autonómne hrania sa so žánrami, ktoré stoja na animácii, na poctivo a majstrovsky zvládnutom remesle. Kombinácia živého herectva a animácie v prvom príbehu (*Antonio Cacto*), aj taká až dadaistická poetika nepravdepodobne všedného, výrazová čistota druhého príbehu (*Maják*), ktorý sa zaobišiel celkom bez slov, a uvoľnenosť príbehu

tretieho (*Veľký šéf*), karikujúceho veľkolepým spôsobom všetky tie gangsterky, v ktorých sa viac tára ako strieľa. Tie prvé dva boli vo svojej prozaickej jednoduchosti akurátne, z toho tretieho by sa dalo vyťažiť viac, ale bolo to fajn, animátorská bravúra v celej svojej remeselnej podstate. Umelecky azda najambicióznejší film *Maják* sa ocitol v strede, zarámovaný priamočiarejšími snímkami, a náramne mu to svedčí, lebo je najmenej doslovný. Bubeníček v tejto svojej autorskej polohe, teda ako animátor a pokojne aj režisér, bez problémov ustojí porovnanie s klasikmi, možno až formátu Týrlovej, Zemana či Trnku, zlyháva však v zmysle pre mieru. Akoby mu sama animácia nestačila, respektíve akoby mu nestačilo pomocou animácie rozprávať príbeh.

Alebo vôbec nejde o autorské zlyhanie a celé je to problém neustráženého PR, v animovanom filme však viac ako v hranom platí, že ak autor chce, aby

mu bolo porozumené, musí si vystačiť len s filmom a žiadne komentáre pred alebo po, vysvetľujúce, o čo autorovi vlastne išlo, nie sú na mieste.

Lebo potom vzniknú presne takéto problémy. Videl som film, páčil sa mi, nadchol ma, film, čo sú v ňom tri filmy a tri poetiky a tri pointy, a vôbec: film úplný, hotový, zmysluplný.

A potom som si, z číreho nerozumu, v naivnej viere, že sa čosi zaujímavé dozviem, k tomu filmu, čo sa mi tak páčil, prečítal jeho presskit. A zrazu akoby som sa díval na ten film zle, nielenže mi nedošlo, aký bol autorský zámer, ale ešte aj detailné opisy deja sa ma snažili presvedčiť, že som videl čosi celkom iné ako to, čo autori nafilmovali. Neuveriteľná drzosť, to kde sme, aby autori rozhodovali, o čom sú ich filmy? ▲

Smrteľné historky (Smrteľné historky, Česko/Slovensko 2016) _SCENÁR A RÉŽIA: Jan Bubeníček **_KAMERA:** Radek Loukota **_STRICH:** Zdeněk Marek, J. Bubeníček **_HUDBA:** Zirkus Guerinni, Zirkus Odvážná srdce, Petr Šoupa, Clarinet Factory, Radim Hladík, Vladimír Mišík, Kamil Hála, Vlastimil Hála, Messer Chups **_HRAJÚ:** Jan Budař, Pavel Landovský, Aleš Najbrt **_MINUTÁŽ:** 80 min. **_HODNOTENIE:** ●●●●

Showgirls s vypusteným bazénom

► Kristína Aschenbrennerová (filmová publicistka)

Krása nie je všetko. Krása je to jediné.

Búúú(rlivé) reakcie publika na projekciách v Cannes a polarizované kritiky nie sú pre „auteura“ Nicolasa Windinga Refna ničím novým. Pri canneskom uvedení svojho filmu *Len Boh odpúšťa* sa režisér označil za pornografa, ktorý nakrúca o tom, čo ho vzrušuje. Odmieta kompromisy a neuhýba pohľadom pred brutalitou a praktikami bežne považovanými za hanobenie tela. V snímke *Neon Demon* opustil svety mužského násilia a odvážne vykročil tam, kde je hybnou silou krása, aby ju odhalil v jej vyprázdnenej krutosti. Snaha tu isto bola.

Osirelá Jesse (Elle Fanning) vstupuje do sveta módného priemyslu. Je mladučka, prirodzene krásna, prosto dokonalá. Urobila s ňou niekoľko fotografií, zoznámila sa s maskérkou Ruby (Jena Malone) a modelkami Gigi (Bella Heatcode) a Sarah (Abbey Lee). Výrazom vyplašenej lane okúzlila každého, kto je niekto, a na prvý pokus získala prácu, na ktoré sa iné pripravovali snáď od škôlkarských čias. Čo je však vážnejšie, takýto úspech sa neodpúšťa a podceňovanie nepísaných zákonov biznisu je rovnako fatálne ako preceňovanie neškodnosti „priateľiek“.

V prvej hodine filmu cizuluje Winding Refn atmosféru, štylisticky budovanú ako americký plazivo-mrazivý triler, čo sa hrá na Lyncha – taký, ku ktorému neodmysliteľne patrí motel s podivným majiteľom (Keanu Reeves) a vôbec, s množstvom podozrivo podozrievavo pozerajúcich ľudí – prekladaný voľným výberom videoklipov z dekády, keď supermodelky vládli svetu. V tej druhej definitívne odhalí svoju inšpiráciu *slasherom* a talianskym *giallom* a zlovestná atmosféra závravným tempom graduje k zlovestným udalostiam.

Ak je niečo, čím Winding Refn dokáže zaujať (aj)

vo svojich nedánskych filmoch, sú to štýly, ktoré si pre svoje filmy vyberá. *Bronson* bol nádhernou ukázkou práce s Kubrickom, v snímke *Drive* dominujú Scorsese a Mann. *Neon Demon* je v tomto zmysle kakofonickjší. Hoci dominuje už spomenuté *giallo* s výraznými odkazmi na Daria Argenta a jeho *Suspiriu*, resp. trilógiu troch matiek (vrátane hudby skupiny Goblin), časté používanie svetelných odleskov aktuálne pripomína J. J. Abramsa (prvé dva startrekové rebooty, *Star Wars: Sila sa prebúdzá*). Nech znie táto posledná kombinácia akokoľvek zvlášť, problémy filmu nespočívajú v nej. Tie tkvejú skôr v tom, že použitím jednotlivých štýlov Winding Refn síce dosahuje predpokladaný momentálny efekt – precízne budovanú a miestami hypnotickú atmosféru scény, no tam sa celá tá paráda končí. Ako film postupuje, čoraz intenzívnejšie cítiť, že požíčané štýly, pokiaľ sú použité naprázdno, sa jeden od druhého izolujú a menia na vrstvenú nudu s nevyrovnaným rytmom a nezamyšľaným humorom.

Celá satira na módnny priemysel je zhrnutá do slovného i obrazového klišé, a to niekoľkokrát a v rôz-

nych obmenách. Zneužívané modelky a silní muži priemyslu variujú frázy o tom, že krása nie je všetko, ale to jediné, až do tej miery, že sa celý film rozpadá na podivnú paródiu samého seba. Pri tom, ako všetci hovoria stále to isté, sa len ťažko odoláva spomienke na povzdych Windinga Refna počas nakrúcania filmu *Len Boh odpúšťa*, že ho robia už tri roky a on už ani pomaly nevie, o čom je. *Neon Demon* vyvoláva pocit, že po každej scéne všetci zabudli, čo sa už povedalo, a tak to zopakovali v inom aranžmáne. A to sa nakrúcal kratšie ako predchádzajúci titul.

Kombinácia herecov, ktorí vedia hrať, s tými, čo vedia pôsobiť, pričom obe skupiny dokážu byť znepokojivo uhrančivé či strnulé, načrtáva možný pôvodný zámer sebauvedomelej Alice v krajine zázrakov. Minimalizmus v hereckom prejave, ktorý je pre Keanu Reevesa prirodzenosťou a s prehľadom ho zvláda aj trio Malone – Heathcode – Lee (a ďalší vrátane Christiny Hendricks), totiž vytvára práve to umelo a

nedôveryhodne pôsobiace zázemie postáv, ktorých hodnotové rebríčky a praktiky nasvedčujú, že s ich mentálnym nastavením je niečo veľmi v neporiadku, a do tohto sveta vstupuje krehká, bledá a bezbranne pôsobiaca Elle Fanning.

Neon Demon vyznieva ako dokonale pripravená módna fotografia: všetko je premyslené, farebne zladené, svetlo dopadá tam, kam má. Asi by jej ani nebolo čo vytknúť, až na to, že prezentuje viac osobu namachrovaného fotografa než čokoľvek iné. Že jej chýba vlastný príbeh, a ak nejaký náhodou ukazuje, je až hmatateľne falošný. Ale ktovie, možno sa aj z neho stane kult razeria Verhoevenovej satiry na lasvegaský zábavný priemysel, napriek tomu, že bazénová scéna vo filme *Neon Demon* je bez vody. ▲

Neon Demon (Neon Demon, Francúzsko/USA/Dánsko, 2015)

REŽIA: Nicolas Winding Refn **SCÉNÁR:** N. Winding Refn, Mary Laws, Polly Stenham **KAMERA:** Natasha Braier **STRICH:** Matthew Newman

HUDBA: Cliff Martínez **HRAJÚ:** Christina Hendricks, Keanu Reeves, Jena Malone, Elle Fanning, Abbey Lee, Desmond Harrington

MINUTÁŽ: 117 min. **HODNOTENIE:** ●●

Vážiť si samotú

► Radovan Holub (filmový publicista)

Nový dokumentárny film Pavla Barabáša *Sloboda pod nákladom* je svojho druhu spomienka na minulosť. Na veľkú minulosť tatranských horských nosičov.

Asi každý z nás si spomenie, ako napríklad pri výstupe do sedla Váhy stretával horských nosičov, ktorí boli akoby uzavretí do seba, odpočívali s krošňami opretými o skalu alebo pomaly, no iste, vyrovnané a pravidelne našlapovali na kamene. Niesli propán-butánové fľaše, basy piva, uhlie, potraviny. Napriek tomu v Chate pod Rysmi alebo v ďalších tatranských chatách nebolo jedlo výrazne drahšie než v reštaurácii v Poprade. Barabáš to vysvetľuje ústami svojich nosičov: nosiči vynášajú kilogram za 50 centov, celkovo môže mať náklad 80 až 150 kilogramov. Motiváciou nosičov sú len ťažko peniaze. Ten hlavný dôvod, prečo to robia, je psychický: sú to ľudia, ktorí milujú hory, horské výstupy, štýty a sedlá. Samota na horách im dáva pocit slobody. A keďže štyria hrdinovia filmu *Sloboda pod nákladom* sú zároveň chatári, nemajú žiadnych šéfov, nemusia mať nepretržité mobilný signál a nemusia sa nikomu spovedať.

Barabáš nakrúca svoje filmy náročne. Filmársku prácu nikdy nezanechá. Je zjavné, aké zložitú museli byť jednotlivé zábery, aké vysilujúce muselo byť čakanie na počasie, aké tvrdé bolo sklbenie expedície s natáčaním. A v každom zábere chce Barabáš niečo povedať, vysvetliť, ukázať, že aj nemožné sa dá. V mnohých našich filmoch skôr vidieť, že štáb si natáčanie veľmi užíval a divák bol tým posledným, na koho tvorcovia mysleli. U Barabáša to je naopak. Nakrúcanie muselo byť utrpením, ale výsledok pôso-

bí zábavne. Režisér v jednom rozhovore prezrádza, že *Sloboda pod nákladom* patrí medzi jeho najťažšie filmy. Tak či onak, výsledok je hravý, celkovo pôsobí oveľa ľahšie ako napríklad film Jaroslava Matouška *Akceptácia* o treku Michala Maláka a Miroslava Leitnera cez 23 tatranských dolín a 18 horských sediel.

Barabášove filmy majú pravidelne niekoľko hrdinov, väčšinou členov expedície. Ani v prípade filmu o tatranských nosičoch to nie je inak. Sú štyria: Viktor Beránek, Ladislav Chudík, Ladislav Kulanga a Peter Petras. Všetci majú vyše 60 rokov a práci v horách zasvätili svoj život. Od filmu *Omo – Cesta do praveku* (2002) až po *Trou de Fer – Železná diera* alebo *Suri* (2015) zachytáva Barabáš členov expedícií a zároveň okolitú prírodu, pričom priebeh expedície vytvára príbehové jadro so starostlivo dávkovanými dramatickými momentmi. Hlavný moment gradácie je vypointovaný ku koncu príbehu. Je tu reportážny, etnologický a prírodopisný prvok. Všetky sa navzájom prelínajú. Bez jedného sa nedá porozumieť druhému. Len čo jeden vynecháte, stavba príbehu sa rúca a ten prestáva mať pre diváka zmysel. Vo svojom tatranskom filme postupuje Barabáš v štýle televízneho dokumentu. Teda príbehu, ktorý nemá pevnú centrálnu zápletku a dáva zmysel, aj keď si v priebehu deja zájdeť po keksíky. Obsah filmu je postavený na komentároch štyroch nosičov a prekladaný zábermi Vysokých Tatier. Tu sa ukazuje

určitá slabosť koncepcie: nosiči hovoria príliš učene, nútia sa do pózy akýchsi vierozvestcov.

Barabáš nakrúca Tatry ako napohľad pekné pohorie, čo určite zodpovedá realite. Je to skutočne „vybrúsený šperk“, ako hovorí Ladislav Chudík. V tejto súvislosti by som spomenul pozoruhodný hraný film *Mimózy* marockého režiséra Olivera Laxa (táto španielsko-marocko-francúzska-katarská koprodukcia bola uvedená na Art Film Feste Košice 2016), ktorý zobrazuje pohorie Atlas vrátane jeho prírodných skvostov – jazera Ifni a vrchu Džabal Tubkál – ako oku nevelmi lahodiacu krajinu, plnú ľadovcových a kamenných splazov a zle udržiavaných horských chodníkov. Všetko je tu akosi neurčito rozložené a ťažko definovateľné. Tatry majú svoj tvar, svoje dominanty. Každá hora má svoju tvarovú charakteristiku, pohorie je kompaktné a jasne definované. A tak ho režisér aj zobrazuje. Tatry sú pre neho vzorom súmernosti, estetiky a účelnosti.

Barabáš sa krátko zastaví pri tom, ako sa štyria legendárni tatranskí nosiči dostali k svojmu povolaniu a prečo ho vykonávajú. Viktor Beránek (z Chaty pod Rysmi) zdôrazňuje „chvilky samoty“. „Pokoj hôr je veľmi dobré sanatórium, aby človek zostal pri rozume,“ hovorí nosič a pokračuje: „Mohol som tu žiť naplno a robiť to, čo som chcel.“ Peter Petras (Rainierova chata) je pôvodným povoláním učiteľ a aj obaja jeho bratia nosia v Tatrách. Hovorí, že hory

naučia človeka nebyť netreplivý a agresívny. Ladislav Kulanga (Skalnatá chata) patrí medzi najrešpektovanejších nosičov, ako rekordér s vynesenu váhou 207,5 kg (Zamkovského chata) alebo 151 kg (Téryho chata) je nekorunovaným kráľom tatranských nosičov. Zdôrazňuje dôležitosť intímneho dotyku s prírodou. Ladislav Chudík (Zamkovského chata) bol hudobníkom Slovenskej filharmónie, ale svet kultúry mu pripadal až príliš snobský. Preto odišiel do hôr nosiť. Podľa jeho slov mu to dodalo chuť do života. „Je to boj samého so sebou,“ hovorí o svojej horskej profesii.

Nosiči prišli „čerpať energiu hôr“, ktorá je pre nich omnoho dôležitejšia než pluzgiere od popruhov. O tatranských nosičoch je známe, že do hôr odchádzali i z politických dôvodov. Tento moment však Barabáš nerozoberá, práve tak ako spoločenský rozmer. Napríklad u Ladislava Chudíka musel byť okamih rozhodnutia medzi vysokou kultúrou a horami mimoriadne vyhrotený. Barabáš sa však tomuto zlomu veľmi nevenuje – napokon, v žiadnom zo svojich filmov nerozoberá politické ani spoločenské aspekty. Ide mu o prírodu, o ľudský výkon. „Sám som bol nosičom, ako študent som nosil na Zbojnícku chatu, ale vtedy som ešte presne nevedel, o čom nosenie je,“ hovorí režisér. „Nosil som väčšinou v lete počas letných prázdnin, spoznával nosičov a hlavne ten jednoduchý život – naložiť si niečo na chrbát a do-

nieš do cieľa. To je to, čo ma táto práca naučila a čo mi zostalo dodnes.“ Všetci štyria hrdinovia filmu hovoria sami za seba a sú nasnímaní na svojich obvyklých trasách, zároveň sa však všetci štyria stretávajú na Rainerovej chate. Hory sú pre nich absolútne pozitívne médium, samota a sloboda je pre nich nadovšetko. No samota a sloboda má aj svoje tienisté stránky, tie však film nerozoberá. Pre Barabáša je dôležitá „hudba prírody“, vyjadrená zábermi hôr a hudbou Michala Novinského.

Film je poctou povolaniu, ktoré v horách zaniká alebo už zaniklo. Vo švajčiarskych Alpách majú nákladné lanovky, v rakúskych Alpách stavajú cesty až do výšky 3 000 metrov, prípadne používajú helikoptéry, ktoré sú rýchlejšie a lacnejšie. Tatranskí nosiči sa však invázii techniky bránia. „Vrtuľníky tu nemajú čo robiť,“ hovorí Petras. Podľa jeho názoru je nosič v Tatrách prirodzený endemit, asi ako kamzík alebo svišť. „Je to ale najmenej chránené povolanie,“ varuje. Film je zároveň poctou fyzickej pripravenosti. Vynášanie nákladu je skutočne svojho druhu športová kategória. Vo filme sa krátko spomína na preteky horských nosičov Nosičská stovka, čo je vlastne memoriál Juraja Petranského, ktorý tragicky zahynul pri vynášaní – zmietla ho lavína. Vo filme o ňom rozpráva jeho matka Mária Petranská a stáva sa vlastne piatou postavou dokumentu. Film sa nepristavuje pri detailoch. Zaujímavé je napríklad to, ako treba náklad umiestniť do nosidla, ako a kde odpočívať. Jeden z nosičov to nazýva „nosičská veda“. Spomenie, ako Jožo Petras vynie-

sol na chatu sporák ťažký 137 kg, ale pri podobných perličkách režisér nezotrúva. Nezastavuje sa, náhli sa k ďalším témam, možno sa ponáhla až príliš. Jeho zámerom je ukázať súžitie nosičov so zimnými, s jarnými i letnými Tatrami, prezentovať majestátnosť hôr a povedať niečo o povolani, ktoré pomaly mizne s najstaršou generáciou tatranských nosičov. Barabášovým hlavným cieľom bolo povedať, prečo to tí ľudia robia, prečo nosia náklady, ktoré môže oveľa pohodlnejšie dopraviť helikoptéra. O to vo filme ide. „Chcel som ukázať, že tatranskí nosiči majú svoje opodstatnenie. Ide o to, aby ľudia, keď ich vidia na chodníku s ťažkým nákladom, mali iný prístup k tomu, čo si na vysokohorskej chate kúpia, aby si vážili dúšok piva alebo čaju alebo tatranksu, ktorú si tam kúpia. Proste vážiť si veci okolo seba.“ Peter Petras o tom hovorí: „Nosič je najdôležitejším druhom, ktorému hrozí vo Vysokých Tatrách vyhynutie. On nielenže zásobuje chatu, ale je aj informátorom v doline v každom počasí, radí, či je chodník schodný, kam ísť, pretože pozná dolinu ako vlastnú dľaň. Samozrejme, obsluhuje aj pri okienku, znáša odpad, je prvý pri záchranných akciách. Je to veľmi dôležitý druh v tatranskej doline.“

A ešte jeden moment by som vyzdvihol: väčšina našich súčasných filmov sa zaoberá umelcami – rockermi, tanečníkmi, maliarmi, literátmi. Dokumenty o iných profesiách sú ojedinelé, pokiaľ to práve nie je Věra Čáslavská. Možno práve preto si treba vážiť Barabášov príspevok o „iných ľuďoch“. O tých, ktorí si vážia samotu, slobodu a majestátnosť hôr. Hory ich oslobodzujú od pochybností intelektuálov a výstup je pre nich priestorom meditácie a intimity. Práve to nám tento film naliehavo tlmočí. ▲

Sloboda pod nákladom (Slovensko, 2016)

SCENÁR, RÉŽIA, KAMERA: Pavol Barabáš **STRIH:** Róbert Karovič **HUDBA:** Michal Novinský **MINUTÁŽ:** 61 min. **HODNOTENIE:** ●●●●

■ FOTO: ASFK

Ivan Klimeš: Kinematografie a stát v českých zemích 1895–1945

(Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha,

2016, 575 strán, viaz., 24,60 € / 54,0 Kč)

.....

Filmový historik Ivan Klimeš publi-

koval pred dvomi rokmi knihu *Ki-*

nematograf! *Věvec studií o raném*

filmu, zameranú na sociálne a tech-

nické aspekty filmových projekcií

v počiatočnom období nového mé-

dia. V rozsiahlej novej publikácii

opäť sumarizuje svoje časopisecké

a zborníkové štúdiá, v ktorých skú-

ma, ako sa v českých krajinách do

spravovania kinematografie vklad-

dal štát (Rakúsko-Uhorsko, prvá

Československá republika a Pro-

tektorát Čechy a Morava) prostred-

níctvom zákonov a predpisov. Tie

reagovali na technické podmienky

a mravnostné okolnosti produkcie

a ovplyvňovali výrobu a distribúciu

filmov, fungovanie kín aj cenzor-

ských komisií. Klimešova dlhodobá

bádatelská špecializácia na obdo-

bie ranej domácej kinematografie

sa prejavuje určitou proporčnou ne-

vyváženosťou, najmä príliš struč-

ným prierezom protektorátnou eta-

pou. Marginálne je zaznamenaná

aj situácia na medzivojnovom Slo-

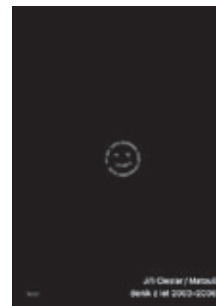
vensku a v Podkarpatskej Rusi. Fak-

tograficky pozoruhodné sú štyri

desiatky oficiálnych dokumentov

v prílohe.

FILMOVÉ PUBLIKÁCIE

Jiří Cieslar: Matouš: deník z let 2003–2006

(Torst, Praha, 2015, 516 strán, brož., 20,20

€/444 Kč)

.....

Erudovaný český filmový vedec,

kritik a pedagóg Jiří Cieslar (1951 –

2006), bystrým intelektom obda-

rený majster esejí o filme, sa pro-

stredníctvom brilantne používaného

jazyka a vycizelovaného štýlu

často načahoval k transcendent-

nosti a snovej hĺbke filmového mé-

dia. Jeho prístup, zaznamenaný

napríklad v knihách *Concettino*

ohlédnutí (1995) alebo *Kočky na*

Atalantě (2003), pritom po roku

2000 narážal na odmietanie čas-

ti nastupujúcich mladých českých

filmových vedcov. Mystériom jeho

osobnosti, pod vládou choroby fa-

tálne vykláňajúce vedeckú kapacitu

k dobrovoľnému odchodu zo ži-

vota, sa rysuje v jeho denníkových

záznamoch, vedených v očistnej

snahe vnímať nepoznané vrstvy

svojho vnútra. (Ako odborník na

denníkovú formu zaujal knihou

Hlas deníku z roku 2002.) Denník

je nielen ostrovom jeho bytia, in-

tímnou správou o zápolení s vnú-

torným údelom (bipolárna afek-

tívna porucha) v posledných troch

rokoch jeho života, ale nesie aj od-

tlačky dobových pomerov v spo-

českom (pražskom intelektuál-

nom), redakčnom (*Literární noviny*,

A2) a univerzitnom živote.

Andrea Vacovská: Typografie filmových titulků. Úvodní titulky v československém hraném filmu 1945–1993

(Vysoká škola uměleckoprámyslová, Praha,

2016, brož., 145 strán, 20,50 € / 450 Kč)

.....

Úvodné titulky dokážu podporiť vi-

zuálny štýl filmového diela, pričom

tvoria dobovo príznakové grafické,

dizajnérské a technologické stopy

v použití písma (napr. kolekcia

plastických písmen alebo ručne

kreslené titulky v 50. rokoch), pod-

klade (papier, sklo, fólia), techni-

kách (triková kopírovačka). Podo-

bami a „utajeným“ autorským zá-

mím tohto druhu výtvarnej práce

v hraných filmoch sa zaoberá mono-

grafia vychádzajúca z diplomovej

práce absolventky Ateliéru tvorby

písma a typografie na UMPRUM

v Prahe. Dominujú v nej obrazové

ukážky titulkov s názvami filmov,

osem strán patrí filmovým plagá-

tom a knihu uzatvára 48 podôb zá-

verečného titulku „Konec“. V textovej

časti sa vynímajú štyri rozhovory,

v ktorých svoje skúsenosti z tvorby

pred nástupom digitálnej technoló-

gie poskytli kameraman Josef Ha-

nuš a typografi a grafickí dizajnéri

Lukáš Fišárek, Rostislav Vaněk a

Aleš Najbrt. Škoda len absencie slo-

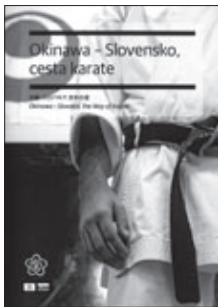
venských titulkov, ktorým podtitul

publikácie neupiera miesto v nej.

Aspoň ich drobná kolekcia by bola

obohacujúca.

► Peter Ulman

Okinawa – Slovensko, cesta karate

(Ideas film)

Päťdesiatšesťminútový film kameraný a pedagóga Antona Szomolányiho bol nakrútený podľa scenára Zory Szomolányiovej, Ľubomíra Viľudu a Ladislava Klementisa. Premiéru mal na MFF Cinematik 2015 a tohto roku vyšiel na DVD. Aká je jeho téma, napovedá už názov filmu. Japonský ostrov Okinawa je centrom špecifickej vetvy karate, ktorú začali slovenskí nadšenci naplno objavovať po Novembri '89. Szomolányi, ktorý sa v päťdesiatke sám dal na karate, sleduje vzťahy medzi Okinawou a Slovenskom. Zoznamujeme sa s príbehmi slovenských učňov aj okinawských majstrov a spoznávame filozofiu okinawského karate. Slovenskí a okinawskí majstri hovoria o tom, čo karate vlastne je, čo pre nich znamená, aký je rozdiel medzi tradičným a športovým karate. Film zároveň ukazuje súčasnú Okinawu, kde sa spájajú tradície s moderným spôsobom života. Film je na DVD s obrazom vo formáte 16 : 9, so zvukom DD2.0 a s voliteľnými anglickými titulkami. Ako bonusy (neuveďené na obale) na ňom nájdete krátke dokumenty *Múzeum Habu*, *Morské akvárium*, *Tradičná výroba Avamori* a *Tradičná výroba skla na Okinawe*.

Teorie tygra

(Bontonfilm)

Dlhometrážny režijný debut Radka Bajgara, uvádzaný v slovenských kinách pod názvom *Teória tigra*, je tragikomickým pohľadom na tému spoluzitia muža a ženy. Režisér povedal, že sa snažil vysvetliť, „prečo niektorí ľudia svojho partnera tak urputne domestikujú a rok za rokom ho premieňajú na také skrotené nič, ktoré im nijako neimponuje. A pritom keď si ho vyberali, páčilo sa im, že je slobodný, odvážny a divoký. Brali si tigra (alebo tigricu) a vyrábajú z neho kráľíka.“ Presne to sa stalo aj veterinárovi Janovi, ktorého výborne stvárnil Jiří Bartoška. Po dlhých rokoch manželstva sa snaží vymaniť spod vplyvu svojej manželky, oslobodiť sa a získať späť vládu nad svojím životom, hoci to ovplyvní aj životy jeho detí a ich partnerov. Film je na DVD s obrazom vo formáte 16 : 9, so zvukom DD5.1 a DD2.0 a s anglickými a francúzskymi titulkami a s českými titulkami pre nepočujúcich. Ako bonusy na ňom nájdete film o filme, vynechané scény, trailer, fotogalériu a videoklip k titulkovej piesni, ktorú zložil Jan P. Muchow.

Trabantem do posledního dechu

(Bontonfilm)

Český novinár, režisér a cestovateľ Dan Přibáň tohto roku oslávil ešte štyridsiatu, ale na svojom konte má už mnoho cestovateľských projektov. V júli 2007 sa vydal na prvú trabantovú výpravu, nazvanú *Trabantem Hedvábnou stezkou*, a nakrútil počas nej rovnomerný stredometrážny dokument. S pribúdajúcimi cestami pribúdali i tituly v Přibáňovej filmografii: *Trabantem napříč Afrikou* (2010), *Trabantem až na koniec světa* (2014, v slovenskej kinodistribúcii uvedený pod názvom *Trabantom až na koniec sveta*) a *Trabantem do posledního dechu* (2016, *Trabantom do posledného dychu*). Na tom poslednom sa vďaka RTVS a spoločnosti Punkchart Films koprodukcne podieľalo aj Slovensko a v tunajších kinách sa ukázalo, že priaznivcov nažlto namaľovaného auta od súdruhov z NDR nájdete medzi Slovákami nielen na plátne, ale aj v hladisku. Posádky dvoch trabantov, poľského fiat, čezety, javy a dokonca dvoch invalidných vozíkov vyrazili na polročnú dobrodružnú výpravu z Perthu naprieč Austráliou do juhovýchodnej Ázie. Film je na DVD s obrazom vo formáte 16 : 9, so zvukom DD5.1 a s voliteľnými anglickými titulkami a českými titulkami pre sluchovo postihnutých. Ako bonusy sú na DVD dva teasery, tri trailery a videoklip.

► mu

Ulice Cloverfield 10

(Magic Box)

V roku 2008 nakrútil režisér Matt Reeves ako svoj filmový debut sci-fi *Cloverfield*. Metodou tzv. found footage filmu preniesol na plátno svojráznu víziu mimozemskej invázie. Hoci *Cloverfield* zaznamenal pomerne zaujímavý komerčný úspech, očakávané pokračovanie, ktoré by daný koncept ďalej finančne zhodnocovalo, sa v najbližších rokoch nedostavilo. Pri ohlásení nakrúcania filmu *The Cellar* by asi málokto predpokladal akýkoľvek súvis s univerzom, v ktorom sa odohrával *Cloverfield*. Postupne odhaľovanie zápletky a zverejňovanie informácií i záberov z nakrúcania vyvrcholilo zmenou názvu, ktorá priamo zvädzala k prepojeniu týchto dvoch formálne odlišných filmov. Pri pokračovaní sa priamo kalkulovalo so zvedavosťou fanúšikov prvej snímky a tomu tvorcovia prispôbili aj spomínanú reklamnú stratégiu. Výsledný produkt, našťastie, nie je len prázdna bublina, ale zručne nakrútený klaustrofobický sci-fi triler. Navyše sa dajú herecké výkony označiť v danom žánri za nadpriemerné. Na DVD sa okrem spoločného komentára režiséra Dana Trachtenberga a producenta J. J. Abramsa v sekcii bonusov nachádzajú aj tri dokumenty o nakrúcaní a o zámeroch tvorcov v súvislosti s nepriznaným pokračovaním. Dokumenty obsahujú aj české titulky.

► jp

INTERVU

scenárista, spisovateľ Peter Balko

Momentálne sa podľa môjho scenára natáča celovečerný hraný triler *Čiara* v réžii Petra Bebjaka. Ide o príbeh zasadený do turbulentného priestoru slovensko-ukrajinskej hranice. Verím, že film sa dostane do kín v prvej polovici roka 2017. Ešte predtým by však do kinosál mal doraziť hororový poviedkový film *Strach*, ktorý pozostáva z krátkych snímok piatich režisérov – od ghost story cez sci-fi až po psychologický triler. V súčasnosti delím svoju energiu medzi temnú rozprávku, čiernu komédiu z pohrebničtva a doktorandúru na VŠMU.

dokumentarista

Erik Praus

Práve pripravujeme s producentom Petrom Nevedalom dokumentárny film z Počajevskej lavry s pracovným názvom *Horiace srdcia*. Ide o film o troch mužoch, ktorí vďaka viere v Boha zmenili svoje „čierne“, bezbožné životy a stali sa pravoslávny mníchmi. Dielo bude mať duchovný a etnografický charakter. Ak sa to podarí, nakrúcať budeme od začiatku budúceho roka.

producenti

Zuzana Chadimová, Branislav Chlpík

Nedávno sa skončilo nakrúcanie rakúskeho filmu *Zerschlag mein Herz* (r. A. Makarová) v rómskych osadách na východe Slovenska. Zabezpečovali sme výkonné zložky pre rakúsky štáb, lokácie, ubytovanie, dopravu atď. Ide o príbeh slovenských Rómov žijúcich vo Viedni a je to prvý rakúsky celovečerný film natočený v cudzom jazyku, a to v slovenčine. Veľmi si ceníme opätovnú spoluprácu s Rafaeellou De Laurentiis pri nahrávaní hudby do filmu *What Happened to Monday?* (r. T. Wirkola) v Slovenskom rozhlase či s producentom Daliborom Vašicom – obhliadky k filmu *Robin Hood – Origins* (r. O. Bathurst). Najviac sa však tešíme z domácej tvorby: jednak z progresu príprav prvého majoritného filmu našej spoločnosti *FilmFrame Epic* (r. J. Vlk, J. Chlpík) a oslovili nás aj Juraj a Stano Štepkovci na spoluprácu na ich filme *Desatoro* či režisér Braňo Mišík s projektom *Hniezdo*.

DVD je luxus, ale dobrý film si ho zaslúži

► **Matej Sotník** (poslucháč audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU), dan

Vznik filmu je náročný proces, o tom niet pochýb. Dá sa to stroho skonštatovať, ale čo sa za tým skrýva? Ak je niečo náročné, žiada si to podrobnejší pohľad, ktorý môže byť o to zaujímavejší. V mesačníku **Film.sk** prinášame seriál, v ktorom počas roka prevedieme čitateľov rôznymi fázami tvorby a výroby filmu až po jeho verejnú prezentáciu. V aktuálnej časti seriálu sa venujeme uvádzaniu filmov do DVD distribúcie a televízneho vysielania.

Po dokončení filmu sa producenti nestarajú len o jeho festivalovú prezentáciu a nasadzovanie do kinodistribúcie, ale zvažujú aj prípadné vydanie snímky na DVD nosičoch a jej vysielanie v televízii. Nie všetky slovenské tituly sa dočkajú uvedenia na DVD, z hľadiska ekonomickej rentability je to skôr exkluzívna záležitosť, no pokiaľ je producent so svojím filmom skutočne spokojný, nemal by titul chýbať ani na trhu s digitálnymi nosičmi. Profesionálne spracovanie, lisovanie a propagácia 500 kusov DVD nosičov pritom stojí zhruba 7- až 8-tisíc eur. „Samozrejme, suma za vydanie a marketingové, prípadne PR služby závisí od obsahovej náročnosti disku, nákladu, prípadnej postprodukcii pridávaných materiálov, jazykových verzii – náročnosti authoringu. A, prirodzene, od pozornosti, akú chce producent či distribútor vydaniu DVD venovať,“ hovorí producentka Ľubica Orechovská zo spoločnosti PubRes.

Orechovská tvrdí, že uvádzanie slovenských filmov na DVD nosičoch už vo väčšine prípadov nie je ekonomicky rentabilné, v ideálnom prípade je však pre film výhodné, keď stihne obe cesty: DVD distribúciu aj televízne uvedenie. Spoločnosť PubRes (napríklad *Wilsonov, Vlňa vs. breh, Občiansky preukaz*) naposledy koprodukovala film Jana Hřebej-

ka *Učiteľka* so Zuzanou Mauréry v hlavnej úlohe, ktorá získala cenu pre najlepšiu herečku na MFF Karlove Vary. Majoritným producentom snímky bola RTVS. „Plánujeme, aby vydanie *Učiteľky* na DVD predchádzalo jej televíznemu vysielaniu a zároveň stihlo využiť potenciál predvianočného trhu,“ hovorí Orechovská. „DVD distribúcia je ešte stále jednou z foriem ďalšieho obchodného zhodnotenia filmu. A, samozrejme, ide o profesionálne kopírovaný (lisovaný) master filmu, ktorý je možné zaradiť do profesionálnej či domácej videotéky. Tam niektoré tituly určite patria,“ dodáva Ľubica Orechovská.

Konateľka distribučnej spoločnosti Magic Box Slovakia Ľuba Féglová tvrdí, že s diváckym záujmom o slovenské audiovizuálne diela na DVD nosičoch sú relatívne spokojní. Podľa nej to síce nie je pre producenta zisková záležitosť, ale vydávanie DVD nevytvára ani stratu. Vždy závisí od konkrétneho titulu, v akom náklade ho ponúknu na trh, a Féglová poznamenáva, že záujem divákov o ten-ktorý titul na DVD väčšinou kopíruje záujem o daný film v kinodistribúcii. V spoločnosti Magic Box Slovakia však majú dobrú skúsenosť s predajnosťou DVD nosičov s rozprávkami, ako je *Sedem zhavranelých bratov* alebo *Mimi & Liza*.

Ľuba Féglová ďalej vysvetľuje, že v súčasnosti je zaužívaný odstup medzi kinopremiérkou filmu a jeho uvedením do DVD distribúcie minimálne štyri mesiace, v prípade TV vysielania rok. Zároveň však pripomína, že to závisí aj od toho, či je koprodukčným partnerom filmu televízia a akú dohodu s ňou má producent.

Kultúrna manažérka a producentka zo spoločnosti MPhilms Zora Jaurová stojí spolu s režisérom a producentom Mátyášom Priklerom za projektom *Slovensko 2.0* (2014). Ten sa ocitol na slovenské pomery v nezvyčajnej situácii, keď absolvoval komplexnú paralelnú distribúciu – súbežné uvedenie v kine, na DVD aj v televízii. Jaurová si myslí, že v súčasnosti má stále zmysel vydávať DVD, a to najmä vtedy, ak sa ním ponúka divákovi niečo, čo nemôže získať inde. „Preto sme DVD Slovensko 2.0 vydali spolu s knihou, ktorá dopĺňa reflexiu Slovenska očami filmových režisérov aj vo forme rozhovorov. DVD sa predáva pomaly, ale konštantne, takže to asi malo zmysel,“ ozrejmjuje Zora Jaurová a pokračuje: „S nástupom nových digitálnych možností distribúcie hľadajú producenti a distribútori úplne nové modely, ktoré sa radikálne líšia v závislosti od témy, žánru, teritória a množstva ďalších charakteristík jednotlivých filmov.“ *Slovensko 2.0* bolo v čase svojho uvedenia prvým domácim projektom, pri ktorom sa jeho producenti rozhodli pre model *day-to-date release*, teda pre paralelnú distribúciu. Zvolili si ju na základe niekoľkých kľúčov. Dôvodom okrem iného bolo, že ide o poviedkový film, ktorý je z hľadiska žánru náročný na kinodistribúciu podobne ako napríklad stredometrážne snímky. Hlavným cieľom MPhilms bol, pochopiteľne, úspech u publika, takže sa pokúsili dostať k nemu film všetkými dostupnými cestami vrátane VoD platformy. „Vzhľadom na žáner a vývoj návštevnosti slovenských filmov v kinách sme sa rozhodli využiť koncentrovaný marketing filmu na všetky distribučné kanály, čo sa ukázalo ako prínosné,“ dodáva Zora Jaurová.

Kým DVD distribúcia je z hľadiska diváckeho dosahu zväčša hospodársky neefektívna, televízia má stále vedúcu pozíciu v oslovovaní publika a vyniká aj v porovnaní s návštevnosťou filmu v kinách. RTVS radí do svojho vysielania prioritne slovenské alebo české filmy, na ktorých participovala ako minoritný či majoritný koprodukčný partner. Slovenské snímky z koprodukcie RTVS sa televízni drama-

turgia snažia programovať do hlavného vysielacieho času, aby ich predstavili čo najširšiemu publiku. Čas uvedenia toho-ktorého titulu závisí aj od toho, či predtým bol v klasickej kinodistribúcii, alebo nie.

Najväčší úspech vo vysielaní RTVS mali v uplynulých dvoch rokoch filmové rozprávky. *Lásku na vlásku* (2014) režisérky Mariany Čengel-Solčanskej videlo na obrazovkách v premiére 681-tisíc divákov, pričom v kinách si ju pozrelo zhruba 50-tisíc ľudí, čo bol na slovenské pomery aj tak dobrý výsledok. Do kinodistribúcie vstúpil tento titul 9. októbra 2014 a televízia ho predstavila už na Štedrý večer toho istého roku na Jednotke. Rozprávka *Sedem zhavranelých bratov* (2015) českej režisérky Alice Nellis sa v kinách dočkala bezmála 40-tisíc divákov, pri televíznom uvedení dosiahla osemnásťkrát vyššiu sledovanosť (približne 677-tisíc ľudí). Jednotka ju premiérovala vlani na Štedrý večer, kým v kinách sa premietala od konca mája. Podľa informácií z RTVS patrila k najúspešnejším aj rozprávka *Johankino tajomstvo* (2015) režiséra Juraja Nvotu (701-tisíc divákov), ktorú najprv exkluzívne premietalo Kino Lumière v Bratislave, vzápätí sa dostala do sviatočného vysielania televízie a od januára ju premietali aj ďalšie slovenské kiná, čo je takisto nevšedná cesta filmu. Pri všetkých spomínaných rozprávkach figurovala RTVS ako koprodukčný partner.

Na záver aspoň spomeňme ďalšiu distribučnú možnosť, ktorá sa bude pravdepodobne čoraz viac rozmáhať – je ňou sprístupňovanie filmov prostredníctvom VoD (Video on Demand). Ľubica Orechovská zo spoločnosti PubRes si nemyslí, že by sa paralelné uvádzanie snímky na DVD a cez Video on Demand vylučovalo. Podľa nej môžu tieto odlišné spôsoby koexistovať a zaujať rôzne okruhy divákov. Ľuba Féglová hovorí, že pre distribučnú spoločnosť Magic Box Slovakia aj pre samotných producentov je Video on Demand príjemnou možnosťou, ako prezentovať filmy publiku. Slovenské tituly sú dostupné na viacerých VoD platformách, na domáce snímky (hrané, dokumentárne, animované, krátke, študentské filmy i TV tvorbu) sa pritom špecializuje napríklad webová stránka www.kinocola.sk. ▲

Cinematiku sa darilo

► Daniel Bernát

V Piešťanoch sa v dňoch 13. až 18. septembra konal 11. MFF Cinematik. V súťaži európskych filmov sa nachádzalo desať titulov, z toho len tri už boli aj v slovenskej kinodistribúcii. Napokon však zvíťazil práve jeden z nich – **Saulov syn** (r. László Nemes). V súťaži slovenských dokumentov získal cenu **5 October** Martina Kollara.

Pre úplnosť, ďalšie dva distribučné tituly zo súťaže Meeting Point Europe boli *Rodinný film* (r. O. Omerzu) a *Izba* (r. L. Abrahamson). A čoskoro sa do slovenských kín dostanú súťažné snímky *Toni Erdmann* (r. M. Ade) a *Oheň na mori* (r. G. Rosi), ktoré si zaslužia pozornosť. Sú síce v mnohom odlišné, ale obe majú závažnú tému. V prvý z nich sledujeme snahu o prepojenie dvoch osamelých ľudí, keď sa otec usiluje zreštaurovať zanedbaný vzťah so svojou dcérou. Druhý – dokumentárna – zachytáva nevzrušivú každodennosť školáka a jeho rodiny z ostrova Lampedusa, kým v okolitých vodách sa na lodiach tlačia utečenci smerujúci do Európy. Režisér ukazuje tie dva svety z tesného susedstva striedavo ako viac-menej samostatné zóny bez priamej konfrontácie, vytvára však medzi nimi významové prepojenia. Hrdina filmu *Toni Erdmann* sa naproti tomu pokúsi o bezprostredný kontakt a zblíženie s cudzími svetmi, čo neplatí len o jeho dcére. A hoci tým vznikajú aj komické situácie, na váhe to téme filmu neuberá.

Kým v dokumente Gianfranca Rosiho je more zdrojom potravy aj miestom boja o prežitie, v súťažnej snímke *Chevalier* je to miesto záhatky pre nevelkú skupinu priateľov a známych na luxusnej jachte. Znučená mužská posádka sa rozhodne zahrať si hru, kto z nich je najlepší, čím odštartuje sériu absurdných situácií, keď sa navzájom hodnotia vo všemožných kategóriách a v záujme lepšieho výsledku volia aj drobné podvody, intrigy či prehnané gestá. Hra v konečnom dôsledku odhaľuje časť pravého charakterového pozadia každého z rivalov a tento súboj mužských eg uštipačne zosnovala žena – grécka režisérka Athina Rachel Tsangari. Súboj spoločenských tried rozpútal na plátne britský režisér Ben Wheatley, ktorý v minulosti Cinematik aj

navštívil. Tentoraz vyrozprával surový dystopický príbeh *High-Rise*, škoda len, že sa zo všetkého najviac sústredil na audiovizuálne atraktívne predstavenie dekadentných večierok a násilníckych orgií, smerujúcich k fatálnemu vnútornému krču obrovského bytového komplexu. Ruský hudobný skladateľ Oleg Nikolajevič Karavajčuk by isto vedel poradiť, ako zaujímavo rozpletať niť úvah a asociácií, hoci sa môže zdať, že spočiatku ani sám nevie, kam tá niť povedie (dokument *Oleg a vzácné umenie*, r. Andrés Duque). A ako čo najprenikavejšie vypovedať o stave svojej krajiny? Takú otázku si kladie postava režiséra v súťažnom filme *Tisíc a jedna noc: Časť prvá – Nepokojný*, no vzhľadom na to, že si s ňou nevie dať rady, uteká z placu. Režisér snímky Miguel Gomes si však poradil šalamúnsky a vyrozprával príbehy-podobenstvá z krízového Portugalska: tu dáva priester sarkastickému zveličeniu, tu sa odráža od absurdnej situácie, tu si pomáha fantazijným nápadom a vzápätí necháva protagonistov, aby nám v dlhom zábere hovorili o svojej životnej mizérii.

V súťaži slovenských dokumentov bolo menej vzrušenia, a to aj v dôsledku skromnejšej účasti filmov: okrem víťazného titulu *5 October* obsahovala *Čakáreň* (r. P. Korec), *Slobodu pod nákladom* (r. P. Barabáš), *Paru nad riekou* (r. R. Kirchoff) a *F. Remunda*), *Okhwana na ceste za slobodou* (r. M. Mackovič) a *Zem, ktorá hľadá svoje nebo* (r. E. Praus). Barabášov dokument získal Cenu divákov a *Pare nad riekou* udelili Cenu primátora mesta Piešťany.

Cena divákov spomedzi filmov v sekcii Eye on Films patrí titulu *El Gusto* (r. S. Bousbia). Na nezaujím divákov sa pritom organizátori 11. MFF Cinematik sťažovať nemôžu, práve naopak – návštevnosť prevyšovala 13-tisíc ľudí. A autor článku sa zase nemôže sťažovať na tohtoročné festivalové filmy. ▲

Nostalgia, smútok, smiech, hnev aj trochu nudy

► Martin Adam Pavlík (poslucháč audiovizuálnych štúdií na FTF VŠMU)

Slovenská televízia tento rok oslavuje 60 rokov a toto leto mohli diváci na obrazovkách Jednotky nahliadnuť bližšie do jej sveta alebo si nostalgicky zaspomínať na „staré dobré časy“ prostredníctvom dokumentárneho cyklu **Fetiše televízie**. Odštartoval 8. júla a skončil sa 2. septembra. O réžiu sa postarala trojica filmárov známa už z dvoch sérií cyklu **Fetiše socializmu**: Róbert Šveda, Vladislava Sárkány a Peter Kerekes.

Úvodný diel *Včera, dnes a televízne pondelky* v réžii Róberta Švedu svižným tempom a množstvom úsmevných výpovedí ihneď na začiatku série príjemne pobavil a navadil na ďalšie časti cyklu. Šveda v úlohe režijne zručného zabávača pokračoval aj pri neskorších dieloch *Góly – body – televízia* a *Vtipnejší nie vždy vyhrá*. Z nich vyčnieva ten druhý, v ktorom je porovnanie zábavy za čias socializmu a neskôr za mečiarizmu silné a vtipné zároveň. V *Góloch – bodoch – televízii* už len drží štandardne pohodovú atmosféru, no napríklad neutíchajúce kričanie slovenských komentátorov „gól“ začína byť otravné a balansuje na hrane medzi komickým a trápny. Tým najproblémovjším je však úplne posledný diel o televíznych vodičoch, ktorý, bohužiaľ, negraduje a nemá svoj vrchol, pôsobí nudne. Absentuje tu všetko, vďaka čomu boli predošlé diely zaujímavé, keďže takmer po celý čas sa spolu s protagonistami iba vezieme v aute a počujeme viac-menej banálne, ničím výnimočné a zväčša nevypointované dialógy, ktoré zrejme zaujmú len priamo zainteresovaných. Bežný divák, neoboznámený s históriou televízie, jej riaditeľmi a dobovou situáciou, je vhoďený do diania, ktorému pravdepodobne nebude rozumieť. Či to má na svedomí dvojaké režijné uchopenie vzhľadom na to, že diel nerežiroval iba Šveda, ale aj Kerekes, je otázne.

Vladislava Sárkány pristúpila k cyklu mierne odlišne. V druhej časti, zaoberajúcej sa ešte stále skôr „lahšou“ témou – detským hrdinom, síce ukázala, že aj ona vie zabávať, najmä vďaka inscenačnej hravosti (napríklad púšťanie rakety po 39 rokoch), no

v nasledujúcich dieloch venovaných televíznym postavičkám a spravodajstvu akoby už dala cyklu potrebnú vážnosť a dôstojnosť a zároveň opäť potvrdila, že si aj pri náročnejších témach vie držať potrebný odstup a súčasne pracovať veľmi citlivo. Na rozdiel od svojich kolegov menej pozoruje protagonistov v detailoch a polodetailoch, dáva im viac priestoru a nezaťažuje ich množstvom otázok, čím vytvára príjemnú atmosféru nielen pre nich, ale aj pre diváka.

Hoci Peter Kerekes režíroval iba dve, respektíve samostatne iba jednu časť, myslím si, že práve jeho piata časť *Televízne hlásateľky* je tou najsilnejšou a možno ju považovať za vrchol cyklu. Je to aj vďaka tomu, že Kerekes v nej prepája to, v čom sú Šveda a Sárkány najsilnejší. Je tu humor aj cit, ľahkosť aj vážnosť, a tak divák pociťuje pri daných výpovediach ozajstný smútok a zlosť alebo sa, naopak, máľinko pousmeje, keď to treba.

Napriek tomu, že každý z dokumentaristov poňal svoju úlohu po svojom, ako celok pôsobí cyklus koherentne a dá sa určite označiť za vydarený. Témy sú pútavé a dramaturgicky dôsledne vybrané, rozoberajú sa tu dôležité fenomény či problémy minulosti, avšak cítia aj presah do súčasnosti s kritickým pohľadom. Do veľkej miery však záleží aj na tom, kto a ako tú-ktorú tému uchopil. Dôjdem kazia snáď len občasné hluché pasáže v jednotlivých častiach či nesúlad obrazovej a zvukovej zložky. ▲

JAKUB MEDVECKÝ

V redakcii Film.sk sme sa rozhodli vrátiť k staršej rubrike Ako ďalej, absolvent?, aby sme predstavili začínajúcich filmárov, zistili, aké skúsenosti získali počas štúdia a s akými predstavami a ambíciami vstupujú do profesionálneho života. Tentoraz prinášame vyjadrenia absolventa Ateliéru scenáristickej tvorby FTF VŠMU Jakuba Medveckého.

Úroveň výučby na akejkoľvek vysokej škole sa do značnej miery odvíja od úrovne pedagógov. Ja som mal na nich šťastie. Tri roky som bol pod spoločným vedením Mareka Leščáka a Zuzany Liovej, na magisterskom stupni som diplomový scenár konzultoval už len so Zuzanou ako so svojou ročníkovou vedúcou. Okrem podnetných spätných väzieb bolo pre mňa najväčším prínosom, že ma po napísaní prváčkeho ročníkového scenára „dotlačili“ k tomu, aby som ho zrealizoval. Počas výroby som bol pri všetkých fázach, mal som teda možnosť overiť si v praxi funkčnosť, resp. nefunkčnosť toho, čo som napísal. K tejto skúsenosti sa každoročne pridávali krátke filmy, ktoré nám Marek so Zuzanou dávali natáčať popri písaní etúd. Tie som si už režíroval sám, niekedy som bol aj kameramanom a strihačom. Síce mi to istý čas trvalo, no nakoniec sa mi podarilo spadnúť z piedestálu neomylného scenáristu, ktorému spolužiaci kazia jeho „geniálne“ texty, a pochopil som, že mnohokrát je chyba už v literárnom tvare, ktorý som napísal. Lenže nie každý pedagóg dáva svojim študentom každoročne natáčať krátke filmy a tlačí ich do realizácie vlastných textov, čo je škoda. Vo štvrtom ročníku síce existuje predmet, na ktorom si študenti pripravujú a natočia vlastný krátky dokumentárny a hraný film, no to sa mi zdá málo, resp. neskoro.

Často počúvam, že na filmovej fakulte nefunguje prepojenie ateliérov, že študenti rôznych odborov si k sebe len ťažko hľadajú cestu. Ja som tento problém nikdy nevnímal, na škole som sa totiž spoznal s viacerými režisérmi, s ktorými spolupracujem dodnes.

Nemyslím si, že škola má silene vytvárať spolupráce, tie by mali vychádzať najmä z kamarátskych väzieb a rovnakého pohľadu na svet, len vtedy môžu pretrvať aj po skončení štúdia. FTF VŠMU vytvára dostatočný priestor na sebarealizáciu študentov, tí si to však nie vždy naplno uvedomujú.

Mnohí z tohtoročných absolventov scenáristiky si našli prácu na TV projektoch alebo robia na scenároch k celovečerným debutom, prípadne sa podieľajú na organizovaní festivalov a filmových podujatí, takže si myslím, že s uplatnením sa po ukončení scenáristiky to nie je až také zlé. No na druhej strane treba priznať, že písanie ma zatiaľ neuživí a bez brigády v Kine Lumière, kde pracujem ako premietač, by som svoje mesačné náklady pravidelne pokryť nedokázal.

V súčasnosti spolupracujem s producentom Jakubom Viktorínom a režisérom Teodorom Kuhnom na scenári ku Kuhnovmu celovečernému hranému debutu. Príbeh je voľne inšpirovaný stále neobjasnenou vraždou Daniela Tupého. Máme už isté prostriedky na natáčanie, no stále nie sme spokojní so scenárom. Povedali sme si, že pokiaľ nebude scenár podľa našich predstáv, točiť sa nepôjde. Nechcem nič zakríknúť, no myslím, že nám svitá na lepšie časy a o chvíľu budeme s literárnou fázou prípravy finišovať. Okrem toho ma oslovila dokumentaristka Lenka Králiková Hashimoto, s ktorou dávame dokopy dokumentárny cyklus večerníčkov pre deti. Jeho primárnym cieľom je cez detské hry z rôznych kútov sveta priblížiť deťom už v ranom veku odlišnú kultúru a spôsob života iných národností. ▲

• FOTO: archív J. Medveckého

► spracovala Zuzana Sotáková

Rozprávkový dom Karla Gotta

► Milan Černák

Filmové týždenníky ako žáner spravodajského filmu sú dnes vzácnosťou. Na Slovensku sa o ne vo svojich zbierkach stará Slovenský filmový ústav (SFÚ), ktorý ich v spolupráci so spravodajskou televíziou TA3 uvádza v jej programe. V mesačníku Film.sk ich čitateľom približuje Milan Černák, ktorý pôsobil ako dramaturg a režisér Spravodajského filmu.

Ak sa text na tomto mieste pred mesiacom začínal pripomenutím starých problémov, ktoré pretrvávajú, môže v tomto duchu pokračovať. Autor týždenníka č. 25 konštatuje, že *cestná sieť je podpriemerná a preťažená*. Ale optimisticky dodáva, že *diaľničná sieť v celej ČSSR má byť dokončená v roku 1990 (!)* – a je aj pekne nakreslená.

Uprostred prázdnin (č. 26) sa spravodajcovia pozreli na výstavbu škôl a zistili jej katastrofálny stav: niet tehál a tie, čo sú k dispozícii, sú nekvalitné. Takže žiačkovia nastúpia znova do starých, rozpadajúcich sa budov, do niektorých zateká a o telocvični môžu mnohí iba snívať.

Nasledujúce vydanie rámuje spev. Úryvok z modernej opery *Konzul* (Carla Menottiho) filmári inscenovali netradične v reáli (č. 27). V závere týždenníka zaznie víťazná pieseň z intervénnej súťaže (socialistický pendant Eurovízie), ktorá sa konala súčasne s celoštátnou prehládkou Bratislavská lýra. Tento ročník zostal nadhlo pamätný tým, že Gott spieval prvýkrát po slovensky legendárnu pieseň *Mám rozprávkový dom*.

Generál de Gaulle navštívil Moskvu a dohodu, ktorú tam uzavrel, hodnotili politici komentátori ako *vzorové stanovy socialisticko-kapitalistického spoluzitia* (č. 28). Potom už nasledujú len prírodné pohromy: ničivé zemetrasenie v Taškente, povodne v ZSSR, USA a Kanade. Farebnou prílohou týždenníka je portrét maliara Imra Weinera-Kráľa.

Historickú vetu: „Bratislava je najväčšia slovenská dedina,“ povedal Alexander Matuška v týždenníku č. 29. Oveľa pamätihodnejšiu: „Tu žijú ľudia, ktorí chcú dokázať, že pred nimi nebolo nič, a preto búrajú všetko staré,“ však – na škodu – dnes necitujú nikto. A Janko Alexy k tomu dodal: „Zachrániť staré mesto musí pomáhať celé Slovensko, aj vláda.“

To, že krásu Dunajca a jeho okolia využívajú lepšie Poliáci ako Slováci, platilo už v roku 1966 (č. 30).

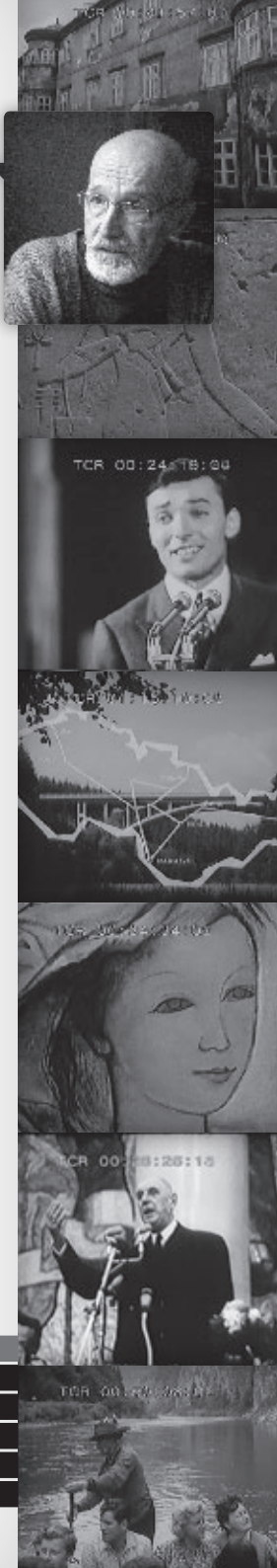
V č. 31 pokračujú patálie s vodou: v celej Európe prší a Kubu s Floridou ničí hurikán. S Andrejom Bagarom sa rozlúčila verejnosť v č. 32, v ktorom je aj šot o záchrane staroegyptských pamiatok na miestach, ktoré zaplaví Asuánska priehrada.

Monometacký týždenník č. 33 sa venuje problémom s pitnou vodou, č. 34 problémom s drevom od výrubu po spracovanie. Ich riešenie je aj po päťdesiatich rokoch veľmi zaujímavé. ▲

FILMOVÉ TÝŽDENNÍKY NA TA3 – OKTÓBER 2016

- 1. 10. – 14.30 hod. – Týždeň vo filme 25/1966 a 26/1966 (repríza 2. 10. o 16.30 hod.)
- 8. 10. – 14.30 hod. – Týždeň vo filme 27/1966 a 28/1966 (repríza 9. 10. o 16.30 hod.)
- 15. 10. – 14.30 hod. – Týždeň vo filme 29/1966 a 30/1966 (repríza 16. 10. o 16.30 hod.)
- 22. 10. – 14.30 hod. – Týždeň vo filme 31/1966 a 32/1966 (repríza 23. 10. o 16.30 hod.)
- 29. 10. – 14.30 hod. – Týždeň vo filme 33/1966 a 34/1966 (repríza 30. 10. o 16.30 hod.)

Zmena programu vyhradená!

IVAN ÁBEL

V mesačníku Film.sk sme sa rozhodli založiť novú rubriku, v ktorej vám každé štyri mesiace predstavíme slovenského tvorca pôsobiaceho v zahraničí. Začíname vyjadreniami kameramana Ivana Ábela, ktorý žije v New Yorku a pôsobí v oblasti filmu, reklamy a hudobných videoklipov (Björk, Depeche Mode, The Strokes, Regina Spektor a iní), na ktorých spolupracoval aj s renomovaným režisérom Michelom Gondrym.

Do New Yorku som odišiel v novembri 2001, krátko po udalostiach z 11. septembra, čo bolo oveľa komplikovanejšie, ako som si vedel predstaviť. Za mojim odchodom bola zmes túžby, nádeje, vzrušenia z nového a neznámeho, nie racionálne rozhodnutie. No vždy som to považoval za presťahovanie sa, nie emigráciu. Práve točím film s hudobníkom, ktorý má švajčiarsky pôvod a vo filme hovorí, že ak by zostal tam, odkiaľ pochádza, nemal by šancu robiť to, čo robí. Musím s ním súhlasiť. Pracujem a učím sa oveľa ťažšie ako na Slovensku, ale ako povedal klasik: Začni robiť, čo ťa baví, a nebudeš robiť ani deň.

Mal som dobrý základ z práce na Kolibe, kde som vyrábala scény pre animovaný film a neskôr sa motala okolo reklamy. Ako tínedžer som bol uchvátený Švankmajerom a venoval sa fotografii. Neskôr som si kúpil 16 mm kameru Bolex, aby som mohol nakrúcať svoje veci a experimentovať. Filmy som dával vyvolať v televízii. Po rokoch, keď som mal relatívne dobré portfólio na pracovné vízum, som si ho začal vybavovať. Bez legálneho pobytu by som v USA nemal šancu. V New Yorku som mal zopár kontaktov z Európy a postupne som stretával ľudí, ktorí mi dali príležitosť. Je to dlhodobý a neustály proces získavania dôvery. Za svoj prelomový projekt považujem spoluprácu s Michelom Gondrym na videoklipe Steviogram. Ten ukázal, že viem robiť, a krok za krokom prichádzali ďalšie šance.

Pracovná kultúra v USA je veľmi rôznorodá. Vystihuje ju príslovie „vrana k vrane sadá“ – ľudia z filmovej brandže sa obklopujú ľuďmi s podobným vkusom

a takými, ktorým môžu veriť. Musia mať istotu, že každý v tíme unesie tlak termínov a rozpočtov a všetko dotiahne do konca najlepšie, ako sa dá. Portfólio človeka ukazuje jeho vkus a pohľad na svet. Nikdy nečakám, že by mi zavolať Kanye W. alebo Beyoncé, to, čo reprezentujú, je mi cudzie. Našťastie, svet je veľký a každý má možnosť nájsť si v ňom miesto. Do veľkej miery som sa začlenil do tejto spoločnosti a som ňou ovplyvnený tak, ako ja so svojím pohľadom na svet ovplyvňujem okolie. Profesionálne sa cítim viac ako Američan, pohľadom na život a kultúrou zase ako Európan.

V lete som skončil prácu na veľmi zaujímavom filme Wonderstruck s režisérom Toddom Haynesom. Točil som doň pasáže s modelmi, nie hlavnú časť, ktorú mal na starosti legendárny kameraman Ed Lachman. Ďalšou vecou z leta bol projekt s Depeche Mode. Momentálne pracujem na filme o hudobníkovi, ktorý komponuje s Davom Gahanom.

Čo sa týka filmového diania na Slovensku, trochu ma mrzí, že nie som veľmi v obraze. Mám tam zopár kamarátov, ale rád by som vedel viac. Dnes už sú za nami časy, keď sa nedalo točiť, veľa ľudí berie do rúk kameru, a keď majú nápad, tak nakrúcajú. (Veľakrát to robia aj bez nápadu.) Som rád, že som sa toho dožil. Keď sme začínali, bolo jedinou možnosťou nakrúcanie na film a bez rozpočtu to nebolo jednoduché. Dnes všetko až príliš zjednodušujú počítače a vytráca sa čosi magické, no zároveň vznikajú nové možnosti. Nostalgia za minulosťou je zbytočná – žijeme vo veľmi zaujímavej dobe. ▲

OKTÓBER 2016

- 1. 10. 1951 **Oľga Pohanková** – televízna režisérka
- 2. 10. 1936 **Gejza Ďurjak** – režisér, dokumentarista
- 6. 10. 1906 **Nada Hejná** – herečka (zomrela 7. 2. 1994)
- 6. 10. 1931 **Andrej Rimko** – herec (zomrel 2. 1. 2006)
- 8. 10. 1941 **Peter Debnár** – herec (zomrel 8. 6. 2004)
- 8. 10. 1951 **Mária Jedlovská** – herečka
- 9. 10. 1921 **Juraj Paška** – herec (zomrel 9. 10. 1991)
- 9. 10. 1936 **Lubomír Feldek** – básnik, dramatik
- 12. 10. 1956 **Andrej Horák** – režisér
- 13. 10. 1926 **Martin Ľapák** – režisér, herec (zomrel 1. 2. 2015)
- 19. 10. 1936 **Vincent Šíkula** – spisovateľ (zomrel 16. 6. 2001)
- 19. 10. 1956 **Roman Lipták** – dramaturg
- 20. 10. 1931 **Hana Hegerová** – speváčka, herečka
- 25. 10. 1946 **Dušan Jamrich** – herec
- 28. 10. 1931 **Adolf Lachkovič** – pomocný režisér, herec (zomrel 12. 3. 2011)
- 30. 10. 1901 **Vojtech Kovarik** – herec (zomrel 12. 5. 1971)

zdroj: Kalendár filmových výročí 2016

■ Interná publikácia Slovenského filmového ústavu (SFÚ)
▶ zostavila **Renáta Šmatláková**

Creative Europe Desk Slovensko informuje

Dňa 22. septembra bola publikovaná nová výzva EACEA/19/2016, Výberová podpora kinodistribúcie. Všetky podmienky sú rovnaké ako v predchádzajúcej výzve, prípustné filmy však musia mať rok výroby 2014 alebo neskorší. Prvá uzávierka je 1. decembra 2016 (proces hodnotenia bude ukončený v apríli 2017), druhá uzávierka je naplánovaná na 14. júna 2017 (výsledky v novembri 2017).

▶ vs

SFTA s novým vedením

Slovenská filmová a televízna akadémia má nové vedenie, ktoré si zvolili akademici na valnom zhromaždení 7. septembra. Prezídium, ktoré bude tvoriť vedenie ďalšie tri roky, tvoria Peter Dubecký (generálny riaditeľ Slovenského filmového ústavu), Mirka Dírerová (producentka), Barbara Harumová Hessová (producentka), Marek Leščák (scenárista, dramaturg), Ján Meliš (kameraman, producent), Peter Nevedal (producent), Ivan Ostrochovský (režisér, producent), Miro Ulman (odborný referent Audiovizuálneho informačného centra SFÚ) a Martin Šulík (režisér). Nové vedenie zvolilo 19. septembra na svojom prvom zasadnutí za prezidenta SFTA Martina Šulíka a viceprezidentmi sa stali Marek Leščák a Mirka Dírerová. Cieľom akadémie je okrem iného aktívne napomáhať stabilizácii slovenskej audiovizuálnej scény, ochraňovať slobodu umeleckej tvorby a záujmy tvorcov. SFTA je zároveň garantom a organizátorom národnej filmovej ceny Slnko v sieti.

▶ zs

▶ www.csfilm.cz, www.filmpost.cz
TELEVÍZIA ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH FILMOV
Slovenské pondelky 2016

3. 10. ▶ 22.00 ▶ **Námestie svätej Alžbety**
▶ V. Bahna, 1965, 85 min.

10. 10. ▶ 22.00 ▶ **Hľadači svetla** ▶ M. Horňák, 1971, 75 min.

17. 10. ▶ 22.00 ▶ **Chodník cez Dunaj** ▶ M. Luther, 1989, 87 min.

24. 10. ▶ 22.00 ▶ **Ja milujem, ty miluješ** ▶ D. Hanák, 1980, 96 min.

31. 10. ▶ 22.00 ▶ **Do zbrane, kuruci** ▶ A. Lettrich, 1974, 95 min.

Zmena programu vyhradená!

► Dňa 26. augusta vstúpil do širokej poľskej kinodistribúcie koprodukčný slovensko-česko-poľský film *Červený kapitán*, ktorý nakrútil slovenský režisér Michal Kollár. V tunajších kinách sa premieta od 10. marca a počas prvého polroka 2016 ho videlo viac ako 85 000 divákov.

► Film *Rukojemník* (r. J. Nvota) bol uvedený v medzinárodnej súťaži 9. MFF East & West v Orenburgu v Rusku, ktorý sa konal od 27. augusta do 2. septembra.

► Nový dokument Pavla Barabáša *Sloboda pod nákladom* získal 4. septembra v Zakopanom v Poľsku hlavnú cenu v medzinárodnej súťaži horských filmov na 12. ročníku festivalu Spotkania z filmem górskim.

► Letný putovný filmový festival Bažant Kinematograf ukončil 6. septembra svoju štrnástu sezónu. Dva premietacie retroautobusy boli na ceste po Slovensku od 1. júla a navštívili 31 miest. Projekcie českých a slovenských filmov navštívilo 25 000 divákov, ku ktorým sa pridalo 8 000 divákov na projekciách na Magio pláži v Bratislave. Putovný Bažant Kinematograf tento rok uviedol snímky *Eva Nová* (r. M. Škop), *Wilsonov* (r. T. Mašin), *Kobry a užovky* (r. J. Prušinovský), *Pelíšky* (r. J. Hřebejk) a *Stratení v Mníchove* (r. P. Zelenka). Najnavštevovanejším titulom bol *Wilsonov*.

► Na 37. ročníku festivalu Manaki Brothers (10. až 17. septembra) v meste Bitola v Macedónsku uviedli v sekcii European Cinema Perspectives slovenské a koprodukčné filmy *Čistič* (r. P. Bebjak), *Obchádzka na ceste k dokonalaj ilúzii* (r. R. Fiľo), *Osudový okamih* (r. G. Hošťaj), *Červený pavúk* (r. M. Koszátka) a *Domáci péče* (r. S. Horák).

► Vo veku 89 rokov zomrel 11. septembra divadelný, televízny aj filmový herec Ján Kováčik. Vo filme stvárnil vedľajšie úlohy napríklad v tituloch *Bratia* (1961), *Boxer a smrť* (1962), *Pre mňa nehrá blues* (1964) alebo *Deň, ktorý neumrie* (1974).

► Koprodukčný poľsko-česko-slovenský film *Červený pavúk* (r. M. Koszátka) získal Špeciálnu cenu poroty na 41. Filmovom festivale Gdyňa v Potsku (19. – 24. september).

► Od 20. do 22. septembra sa v bratislavskom kine Mladosť konal 1. ročník festivalu izraelského dokumentárneho filmu KolNoa.doc.

► V utorok 27. septembra herečka Emília Vášáryová slávnostne odhalila svoju pamätnú dlaždicu na Filmovom chodníku slávy pred Mestským divadlom P. O. Hviezdoslava v Bratislave. Pamätná dlaždica súvisí s ocenením za dlhoročnú umeleckú tvorbu, ktorú herečke vlni udelil MFF Bratislava.

► ZS

NAJPREDAVANEJŠIE PUBLIKÁCIE A DVD NOSIČE V PREDAJNI SFÚ ► SEPTEMBER 2016

► PUBLIKÁCIE

1. J. M. Lotman: *Semiotika filmu a problémy filmovej estetiky* (SFÚ, Bratislava)
2. *Nový slovenský film* (VŠMU, Bratislava)
3. Martin Palúch: *Autorský dokumentárny film na Slovensku po roku 1989* (Vlna, Dřewo a srd, Ústav divadelnej a filmovej vedy SAV, Bratislava)

► AUDIOVIZUÁLNE NOSIČE

1. blu-ray kolekcia *Slovenský film 1* (SFÚ, Bratislava)
2. DVD *3x Juraj Jakubisko* (SFÚ, Bratislava)
3. DVD *Obrazy starého sveta* (SFÚ, Bratislava)

Predajňa SFÚ Klapka.sk (Grösslingová 43) ponúka v októbri túto akciu:

– Ak si v predajni Klapka.sk kúpite októbrové vydania mesačníka Film.sk, dostanete k nemu DVD s filmom *Skalní v ofsajde* (r. J. Lacko).

► Vzhľadom na to, že Kino Lumière bolo počas leta zavreté z dôvodu jeho renovácie, rebríček návštevnosti kina neuvádzame.

ASOCIÁCIA SLOVENSÝCH FILMOVÝCH KLUBOV

UVÁDZA NAJVIACŠIU PUTOVNÚ PREHĽADKU

FILMOV NA SLOVENSKU

SUPERBIA

Luca Tóth–2016

PROJEKT 100 2016

SPOJENÉ ŠTÁTY LÁSKY

Tomasz Wasilewski–2016

DIGITÁLNA
REMASTROVANÁ
VERZIA

SEDEM STATOČNÝCH

John Sturges–1960

CESTA DO FANTÁZIE

Hajao Mijazaki–2001

5 OCTOBER

Martin Kollár–2016

OHEŇ NA MORI

Gianfranco Rosi–2015

KOMORNÁ

Park Chan-wook–2016

špeciál

JE TO LEN KONIEC SVETA

Xavier Dolan–2016

BRAČEK JELENČEK

Zuzana Žiaková–2016

DIGITÁLNA
REMASTROVANÁ
VERZIA

ZVÄČŠENINA

Michelangelo Antonioni

–1966

MUSTANG

Deniz Gamze Ergüven–2015

TOTO JE NÁŠ SVET

Matt Ross–2015

SKŮŠKA DOSPELOSTI

Cristian Mungiu–2016

OD 8. SEPTEMBRA

V KINÁCH A FILMOVÝCH KLUBOCH / WWW.ASKF.SK

ORGANIZÁTOR:

SPOLUORGANIZÁTORI:

PODJIATIE FINANČNE

MEDIÁLNI

PARTNERI:

PREDAJ MESAČNÍKA FILM.SK: KINOKUPECYNA A JNE PREDAJNE / BRATISLAVA ► Klapask – predajňa SFÚ (Grosslingová 4,3) ► Artforum (Kozia 20)
► Ex Libris (Nám. Ľ. Štúra 4) ► Hummel Music (Klobučnícka 2) ► Martinus (Obodná 26) ► Prospero – predajňa DÚ (Jedlovon nám. 12)
► Viatnica VSMU (Svoradova 2) ► PEZINOK ► Artforum BANSKA BYSTRICA ► Artforum FILMOVÉ KLUBY ► Kino Lumière Bratislava – Kino SFÚ (Spitálska 4)
► FK – Kino Junior Levice ► FK – Kino Strojň Marib ► FK – Kino Fontána Piešťany ► FK – Nado Trnava

**SLOVENSKÝ
FILMOVÝ ÚSTAV
SLOVAK FILM
INSTITUTE**

ISSN 1335-8286

9 771335 828003

FILM.SK JE EVROPSKÝ MK SPÔSOB Č. 9/94/08

KALENDÁRIUM

► **PREMIÉRY**

DISTRIBÚCIA

ROZHOVOR

PUBLIKÁCIE

► **TÉMA**

FILMOVÉ NOVINKY

FESTIVALY

► **RECENZIA**

PROFIL

OHŁASY

REBRÍČKY

A JUBILEÁ